

Wanneer de volledige schorsing van de uitvoering van de overeenkomst de voorziene maximumduur heeft bereikt, moet de werkgever gedurende een volledige arbeidsweek de regeling van volledige arbeid opnieuw invoeren, alvorens een nieuwe volledige schorsing kan ingaan.

Art. 4. Met toepassing van artikel 51, § 1, vijfde lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, vermeldt de in artikel 2 bedoelde kennisgeving de datum waarop de volledige schorsing van de uitvoering van de overeenkomst ingaat, de datum waarop deze schorsing een einde neemt, alsook de data waarop de werklieden werkloos worden gesteld.

Art. 5. Dit besluit heeft uitwerking met ingang van 1 juli 2024 en treedt buiten werking op 30 juni 2025.

Art. 6. De minister bevoegd voor Werk is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, 14 juli 2024.

FILIP

Van Koningswege :
De Minister van Werk,
P-Y. DERMAGNE

(1) Verwijzingen naar het *Belgisch Staatsblad*:
Wet van 3 juli 1978,
Belgisch Staatsblad van 22 augustus 1978.
Wet van 30 december 2001,
Belgisch Staatsblad van 31 december 2001.
Programmawet van 4 juli 2011,
Belgisch Staatsblad van 19 juli 2011.
Wet van 15 januari 2018,
Belgisch Staatsblad van 5 februari 2018.

Lorsque la suspension totale de l'exécution du contrat a atteint la durée maximale prévue, l'employeur doit rétablir le régime de travail à temps plein pendant une semaine complète de travail, avant qu'une nouvelle suspension totale ne puisse prendre cours.

Art. 4. En application de l'article 51, § 1er, alinéa 5, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, la notification visée à l'article 2 mentionne la date à laquelle la suspension totale de l'exécution du contrat prend cours, la date à laquelle cette suspension prend fin ainsi que les dates auxquelles les ouvriers sont mis en chômage.

Art. 5. Le présent arrêté produit ses effets le 1er juillet 2024 et cesse d'être en vigueur le 30 juin 2025.

Art. 6. Le ministre qui a le Travail dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Donné à Bruxelles le 14 juillet 2024.

PHILIPPE

Par le Roi :
Le Ministre du Travail,
P-Y. DERMAGNE

(1) Références au *Moniteur belge*:
Loi du 3 juillet 1978,
Moniteur belge du 22 août 1978.
Loi du 30 décembre 2001,
Moniteur belge du 31 décembre 2001.
Loi-programme du 4 juillet 2011,
Moniteur belge du 19 juillet 2011.
Loi du 15 janvier 2018,
Moniteur belge du 5 février 2018.

FEDERALE OVERHEIDSDIENST WERKGELEGENHEID, ARBEID EN SOCIAAL OVERLEG

[2024/203785]

9 APRIL 2024. — Koninklijk besluit tot wijziging van titel 6 betreffende laboratoria van boek II van de codex over het welzijn op het werk. — Erratum

In het *Belgisch staatsblad* nr. 89 van 25 april 2024, bladzijden 45868 en 45870, dienen de volgende wijzigingen te worden aangebracht:

In artikel 7, betreffende artikel II.6-10 van de codex over het welzijn op het werk, in de Franse tekst, lees "Art. II.6-10. — § 1er. Les laboratoires qui demandent l'agrément doivent répondre aux critères d'équipement et de fonctionnement énoncés aux § 2 à § 6." in plaats van: "Art. II.6-3. — § 1er. Les laboratoires qui demandent l'agrément doivent répondre aux critères d'équipement et de fonctionnement énoncés aux § 2 à § 6."

Schrap in artikel 12, betreffende artikel II.6-15 van de codex over het welzijn op het werk, de woorden " § 1."

SERVICE PUBLIC FEDERAL EMPLOI, TRAVAIL ET CONCERTATION SOCIALE

[2024/203785]

9 AVRIL 2024. — Arrêté royal modifiant le titre 6 relatif aux laboratoires du livre II du code du bien-être au travail. — Erratum

Dans le *Moniteur belge* n° 89 du 25 avril 2024, pages 45868 et 45870, il y a lieu d'apporter les corrections suivantes :

À l'article 7, concernant l'article II.6-10 du code du bien-être au travail, dans le texte en français, lire « Art. II.6-10. — § 1er. Les laboratoires qui demandent l'agrément doivent répondre aux critères d'équipement et de fonctionnement énoncés aux § 2 à § 6. » à la place de : « Art. II.6-3. — § 1er. Les laboratoires qui demandent l'agrément doivent répondre aux critères d'équipement et de fonctionnement énoncés aux § 2 à § 6. ».

À l'article 12, concernant l'article II.6-15 du code du bien-être au travail, abroger les mots « § 1er. ».

FEDERALE OVERHEIDSDIENST ECONOMIE, K.M.O., MIDDENSTAND EN ENERGIE

[C – 2024/007214]

4 JULI 2024. — Koninklijk besluit tot aanvulling van de lijsten van oneerlijke marktpraktijken tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen

VERSLAG AAN DE KONING

Sire,

Het voorgestelde besluit heeft tot doel om bij toepassing van artikel VI.109/7, eerste lid, van het Wetboek van economisch recht (hierna "WER"), de lijst met in alle gevallen oneerlijke beschouwde marktpraktijken (de zogenaamde "zwarte" lijst, artikel VI.109/5 van het WER), en de lijst van marktpraktijken die behoudens bewijs van het tegendeel als oneerlijk beschouwd worden (de "grijze" lijst, artikel VI.109/6 van het WER), aan te vullen voor wat relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen betreft.

SERVICE PUBLIC FEDERAL ECONOMIE, P.M.E., CLASSES MOYENNES ET ENERGIE

[C – 2024/007214]

4 JUILLET 2024. — Arrêté royal complétant les listes de pratiques du marché déloyales dans les relations interentreprises au sein de la chaîne d'approvisionnement agricole et alimentaire

RAPPORT AU ROI

Sire,

L'arrêté proposé a pour but, en application de l'article VI.109/7, alinéa 1er, du Code de droit économique (ci-après « CDE »), de compléter la liste des pratiques du marché considérées comme déloyales dans tous les cas (liste dite « noire », article VI.109/5 du CDE), ainsi que la liste des pratiques du marché présumées déloyales sauf preuve du contraire (liste dite « grise », article VI.109/6 du CDE), dans les relations interentreprises au sein de la chaîne d'approvisionnement agricole et alimentaire.

Algemene toelichting

De commerciële en contractuele relaties binnen de agrovoedingsindustrie zijn complex. Ze worden met name gekenmerkt door een toenemende integratie tussen landbouwactiviteiten en activiteiten stroomopwaarts en stroomafwaarts in de keten, en door een vermenigvuldiging en diversificatie van vormen van contractualisering. In een geglobaliseerde landbouw- en voedselmarkt die gekenmerkt wordt door een hoge prijsvolatiliteit, wordt de landbouwsector geconfronteerd met instabiliteit en zelfs ernstige verstoringen van de handel.

Deze specifieke focus op de duurzame werking van de agrovoedingssector weerspiegelt ook de beslissing die zowel op Europees als op federaal niveau werd genomen om de agrovoedingssector als een economisch ecosysteem te beschouwen: ten eerste, economisch en strategisch belangrijk voor de voedselautonomie van het land; ten tweede, essentieel of kritiek in de zin van de Europese richtlijnen inzake informatiebeveiliging (NIS) of infrastructuur (CER); en ten derde, vitaal in het beleid inzake crisisbeheer en weerbaarheid op het vlak van voedselvoorziening.

In de nasleep van opeenvolgende recente crises (COVID-19 in 2020, post COVID inflatie in 2021, het Oekraïense conflict in 2022) begon begin februari 2024 een protestbeweging in de landbouwsector, met als doel ontwikkelingen aan de kaak te stellen die een directe bedreiging vormen voor de winstgevendheid en duurzaamheid van de sector.

De bezorgdheden van de landbouwsector verwijzen in het bijzonder naar terugkerende situaties van lage of zelfs negatieve winstgevendheid voor een aantal boeren, gekoppeld aan de combinatie van hoge prijsvolatiliteit in de landbouw en contractuele relaties met de eerste kopers die soms niet erg transparant zijn en met een onevenwichtige risicodeling.

Op basis van de overtuiging dat de meest doeltreffende manier om tegemoet te komen aan de bezorgdheden en eisen van de landbouwsector erin bestaat de dialoog tussen de verschillende schakels van de agrovoedingsketen, zowel naar boven als naar beneden toe, te versterken, is een grootschalig overleg met de betrokken spelers op touw gezet. Hieruit is de noodzaak en de toegevoegde waarde gebleken van een wettelijk kader dat de afnemer verbiedt om producten van de leverancier te kopen tegen een prijs die lager is dan de productiekosten, dat het oneerlijk schrappen van producten verbiedt, dat het beginsel van imprevisie toepast in contracten (verbod op weigering om opnieuw te onderhandelen in geval van onvoorspelbare omstandigheden) en dat marktpraktijken verbiedt die als oneerlijk worden beschouwd (opleggen van buitensporige of ongerechtvaardigde boetes of automatische eenzijdige compensatie).

Artikelsgewijze bespreking

Artikel 1. Toepassingsgebied

Net zoals de wettelijke bepalingen ter omzetting van de Richtlijn 2019/633/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen (zie in het bijzonder artikel VI.109/4 van het WER), is dit koninklijk besluit van toepassing op de verhoudingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen, tussen enerzijds de afnemers en anderzijds de leveranciers waarvan de jaarlijkse omzet 350 000 000 euro niet overschrijdt.

Zoals ook de Raad van State opmerkt in zijn advies, is het toepassingsgebied "ratione materiae" van dit koninklijk besluit heel ruim doordat het betrekking heeft op alle marktpraktijken in de verhouding tussen afnemers en leveranciers, en dus niet enkel geldt wanneer er een leveringsovereenkomst is tussen een afnemer en een leverancier. Het begrip "marktpraktijken" doelt op iedere handeling, omissie, gedraging, voorstelling van zaken en is dus ruimer dan de gedraging in het kader van een contractuele relatie. Dit kan verwarrend lijken bij de bepalingen inzake het aanrekenen of compenseren van schadevergoedingen, interesten, boetes, waar men zou kunnen verwachten dat het daar enkel om contractuele relaties gaat. Toch moet dit ruimer gezien worden. Het kan bijvoorbeeld ook gaan om het automatisch aanrekenen van schadevergoedingen en interesten indien de leverancier andere overeenkomsten niet naleeft of buitencontractueel aansprakelijk zou zijn in zijn verhouding met de betrokken afnemer.

Exposé général

Les relations commerciales et contractuelles au sein de la filière agroalimentaire sont complexes. Elles sont notamment caractérisées par une intégration de plus en plus forte entre les activités agricoles et les activités en amont et en aval de la chaîne, mais aussi par la multiplication et la diversification des formes de contractualisation. Dans un marché agricole et alimentaire mondialisé, caractérisé par une grande volatilité des prix, le secteur agricole se trouve confronté à des phénomènes d'instabilité, voire à de fortes perturbations commerciales.

Cette attention spécifique à un fonctionnement durable de la filière agroalimentaire répond aussi à la décision prise, tant au niveau européen qu'au niveau fédéral, de considérer le secteur agroalimentaire comme un écosystème économique : d'abord important économiquement et stratégiquement pour l'autonomie alimentaire du pays, ensuite essentiel ou critique dans les directives européennes relative à la sécurité informatique (NIS) ou des infrastructures (CER) et enfin vital dans les politiques de gestion de crise et de résilience en matière d'approvisionnement alimentaire.

Dans le prolongement des crises successives récentes (COVID 19 en 2020, inflation post COVID en 2021, conflit ukrainien en 2022), un mouvement de protestation du secteur agricole a démarré début février 2024, avec comme objectif de dénoncer des évolutions qui menacent directement sa rentabilité et sa pérennité.

Les préoccupations du secteur agricole font notamment référence aux situations récurrentes de rentabilité faible, voire négative, pour un certain nombre d'agriculteurs, liées à la combinaison d'une grande volatilité des prix en agriculture et des relations contractuelles avec les premiers acheteurs parfois peu transparentes et avec un partage des risques déséquilibré.

S'appuyant sur la conviction que la façon la plus efficace de répondre à l'inquiétude et aux revendications du secteur agricole est de renforcer le dialogue entre les maillons de la chaîne agro-alimentaire, tant en amont qu'en aval, une concertation importante avec les acteurs concernés a été mise en place. Celle-ci a, notamment, mis en évidence la nécessité et la valeur ajoutée d'adopter un cadre légal en vue d'interdire à l'acheteur d'acheter des produits au fournisseur à un prix inférieur à ses coûts de production, d'interdire le déréférencement déloyal des produits, d'appliquer le principe d'imprévision dans les contrats (interdiction de refus de renégociation en cas de circonstances imprévisibles) et d'interdire des pratiques du marché jugées déloyales (imposition de pénalités excessives ou non justifiées ou encore de compensations unilatérales automatiques).

Commentaire des articles

Article 1er. Champ d'application

Tout comme les dispositions légales transposant la directive 2019/633/CE du Parlement européen et du Conseil du 17 avril 2019 sur les pratiques commerciales déloyales dans les relations interentreprises au sein de la chaîne d'approvisionnement agricole et alimentaire (voir notamment l'article VI.109/4 du CDE), le présent arrêté royal s'applique aux relations dans la chaîne d'approvisionnement agricole et alimentaire entre, d'une part, les acheteurs et, d'autre part, les fournisseurs dont le chiffre d'affaires annuel n'excède pas 350 000 000 euros.

Comme l'a également relevé le Conseil d'Etat dans son avis, le champ d'application « ratione materiae » de cet arrêté royal est très large en ce sens qu'il couvre toutes les pratiques de marché dans la relation entre acheteurs et fournisseurs, et ne s'applique donc pas uniquement lorsqu'il existe un contrat de fourniture entre un acheteur et un fournisseur. Le terme « pratiques du marché » se réfère à tout acte, omission, comportement, démarche, et est donc plus large que le comportement dans le contexte d'une relation contractuelle. Cela peut prêter à confusion dans le cas des dispositions relatives à l'imputation ou à la compensation de dommages, intérêts, pénalités, où l'on pourrait s'attendre à ce qu'elles ne se réfèrent qu'aux relations contractuelles. Cependant, il faut voir les choses de manière plus large. Par exemple, il peut également s'agir de l'imputation automatique de dommages et intérêts si le fournisseur ne respecte pas d'autres accords ou s'il s'agit de la responsabilité extracontractuelle dans sa relation avec l'acheteur concerné.

Artikel 2. Zwarte lijst van oneerlijke marktpraktijken tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen

De zwarte lijst met oneerlijke marktpraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen (artikel VI.109/5 van het WER) wordt aangevuld met de volgende bepalingen:

1°: het verbod op het oneerlijk uit de rekken halen van producten en het uit de rekken halen zonder voorafgaandelijke verantwoording noch voorafgaandelijke schriftelijke mededeling;

2°, 3°, en 4°: het verbod op het automatisch aanrekenen door de afnemer van schadevergoedingen en interesten, het verbod op eenzijdige schuldvergelijking door de afnemer van boetebedingen zonder vergoedend karakter en het verbod op de eenzijdige schuldvergelijking door de afnemer van schadevergoedingen en interesten zonder voorafgaande schriftelijke verantwoording.

Art. 2, 1°: Verbod op het oneerlijk uit de rekken halen van producten en verplichting tot een voorafgaandelijk geschrift dat de het uit de rekken halen aankondigt en verantwoordt

Zoals ook reeds bij de bespreking van het toepassingsgebied (artikel 1) is gesteld, dient deze bepaling ruimer gezien te worden dan gedragingen in het kader van een leveringsovereenkomst. Ze is immers op alle marktpraktijken van toepassing in de relatie tussen een afnemer en een leverancier, dus op alle gevallen waarin een afnemer producten geleverd door een leverancier niet langer te koop aanbiedt.

Het op abusieve wijze verwijderen van producten uit het assortiment (met andere woorden de oneerlijke “delisting”) was reeds vermeld – bij wijze van voorbeeld van verboden vergeldingsmaatregelen in hoofde van de afnemer – in de memorie van toelichting op de wet van 28 november 2021 tot omzetting van Richtlijn (EU) 2019/633 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen en tot wijziging van het Wetboek van economisch recht (zie Parl. St., Kamer, Doc. 55 2177/001, p. 24-25).

Deze vorm van misbruik, die impliciet voortvloede uit het verbod van artikel VI.109/5, 8°, van het WER, wordt voortaan expliciet vermeld als voorbeeld van een vergeldingsmaatregel. Voor de duidelijkheid gaat het hier in geen geval om een verbod van de mogelijkheid om producten uit de rekken te halen om zich aan te passen aan de voorkeuren van de consumenten of ten gevolge van een wijziging van het aanbod zoals dit door de distributeur wordt voorgesteld.

Het behoort uiteraard tot de contractvrijheid om te onderhandelen over het voorwerp en de prijs van leveringen tussen leveranciers en afnemers van landbouw- en voedingsproducten en het dreigen met of het uit de rekken halen blijft in dit kader een drukkingsmiddel dat niet beoogd wordt door de voorgestelde bepaling.

Het dreigen van het uit de rekken halen van landbouw- en voedingsproducten kan echter niet worden gebruikt als drukkingsmiddel tegen de leverancier wanneer deze zijn contractuele of wettelijke rechten wenst uit te oefenen en dit des te meer wanneer de “delisting” niet wordt verantwoord door eerlijke marktpraktijken.

Een voorbeeld van het oneerlijk uit de rekken halen is het geval waarin de afnemer dit doet omdat hij, wegens het feit dat de prijs van een concurrerend product is gedaald, een gelijkaardige daling aan de leverancier vraagt, dit in strijd met eerder gemaakte bindende contractuele afspraken. Daarentegen is het niet oneerlijk en dus toegelaten om producten uit de rekken te halen wanneer de afnemer geconfronteerd wordt met prijsverhogingen, opgelegd door een leverancier, maar niet verantwoord door de overeenkomst. Een voorbeeld van oneerlijk uit de rekken halen wanneer de leverancier zijn wettelijke rechten wenst uit te oefenen is het dreigen de producten te verwijderen indien de leverancier weigert betalingen te doen die geen verband houden met de verkoop van de landbouw- en voedingsproducten van de leverancier.

Het is, om de motieven van het uit de rekken halen te verduidelijken en de beoordeling te helpen maken van het al dan niet oneerlijke karakter ervan, trouwens noodzakelijk dat de afnemer zijn leverancier voorafgaandelijk en schriftelijk informeert. De praktijk die erin bestaat om landbouw- en voedingsproducten uit de rekken te halen of hiermee te dreigen, zonder de leverancier hierover voorafgaandelijk schriftelijk te informeren, moet bijgevolg als een in alle omstandigheden verboden agressieve marktpraktijk beschouwd worden.

Article 2. Liste noire des pratiques du marché déloyales dans les relations interentreprises au sein de la chaîne d’approvisionnement agricole et alimentaire

La liste noire des pratiques du marché déloyales dans les relations interentreprises au sein de la chaîne d’approvisionnement agricole et alimentaire (article VI.109/5 du CDE) est complétée avec les dispositions suivantes :

1° : l’interdiction du déréférencement déloyal des produits et du déréférencement qui ne serait pas justifié et communiqué par écrit au préalable;

2°, 3°, et 4° : l’interdiction de l’imputation automatique par l’acheteur de dommages et intérêts, l’interdiction de compensation unilatérale par l’acheteur de pénalités non indemnitaires et l’interdiction de compensation unilatérale par l’acheteur de dommages et intérêts indemnitaires sans justification écrite préalable.

Art. 2, 1° : Interdiction du déréférencement déloyal des produits et obligation d’un écrit préalable annonçant et justifiant le déréférencement

Comme indiqué lors de l’examen du champ d’application (article 1er), cette disposition doit être envisagée de manière plus large que les comportements dans le cadre d’un contrat de livraison. En effet, elle s’applique à toutes les pratiques du marché dans la relation entre un acheteur et un fournisseur, c’est-à-dire à tous les cas où un acheteur cesse de proposer à la vente des produits fournis par un fournisseur.

La suppression abusive de produits de l’assortiment (en d’autres termes le déréférencement déloyal des produits) était déjà mentionnée – en tant qu’exemple de mesures de représailles interdites de la part de l’acheteur – dans l’exposé des motifs de la loi du 28 novembre 2021 transposant la directive (UE) 2019/633 du Parlement européen et du Conseil du 17 avril 2019 sur les pratiques commerciales déloyales dans les relations interentreprises au sein de la chaîne d’approvisionnement agricole et alimentaire et modifiant le Code de droit économique (voir Doc Parl., Chambre, Doc. 55 2177/001, p. 24-25).

Cette forme d’abus, qui découlait implicitement de l’interdiction de l’article VI.109/5, 8°, du CDE, est dorénavant mentionnée explicitement comme exemple de mesure de rétorsion. Il est à noter qu’il ne s’agit en aucun cas d’une interdiction de la possibilité de déréférencer des produits afin de s’adapter aux préférences des consommateurs ou suite à une modification de l’offre proposée par le distributeur.

La négociation entre fournisseurs et acheteurs de produits agricoles et alimentaires, de l’objet et du prix des produits fournis, fait en effet partie de la liberté contractuelle et la menace de ou le déréférencement dans le cadre de celle-ci reste un moyen de pression non visé par la disposition proposée.

Cependant, la menace de retirer les produits agricoles et alimentaires des rayons ne peut pas être utilisée comme moyen de pression contre le fournisseur lorsque celui-ci souhaite exercer ses droits contractuels ou légaux et ce d’autant plus lorsque ce déréférencement n’est pas justifié par les pratiques honnêtes du marché.

Un exemple de déréférencement déloyal est celui où l’acheteur agit ainsi parce que, en raison de la baisse du prix d’un produit concurrent, il exige une baisse similaire de la part du fournisseur, contrairement aux accords contractuels contraignants conclus antérieurement. En revanche, il n’est pas déloyal et donc autorisé de retirer des produits des rayons lorsque l’acheteur est confronté à des augmentations de prix imposées par un fournisseur mais non justifiées par l’accord. Un exemple de déréférencement abusif lorsque le fournisseur souhaite exercer ses droits légaux est, par exemple, la menace de retirer les produits si le fournisseur refuse d’effectuer des paiements qui ne sont pas en lien avec la vente de produits agricoles et alimentaires du fournisseur.

Par ailleurs, afin de clarifier les motifs du déréférencement et d’aider à l’appréciation de son caractère loyal ou non, il est nécessaire que l’acheteur informe son fournisseur au préalable et par écrit. La pratique consistant à retirer ou à menacer de retirer les produits agricoles et alimentaires des rayons, sans en informer au préalable le fournisseur par écrit, doit dès lors être considérée comme une pratique de marché agressive, interdite en toutes circonstances.

De afnemer moet dus voortaan de leverancier altijd voorafgaandelijk verwittigen, en de reden opgeven waarom hij overgaat tot het uit de rekken halen van de producten. Immers, bij een dergelijke eenzijdige handeling tussen handelspartners moet de leverancier kunnen reageren. De formulering van de Nederlandse tekst van deze bepaling is, op aangeven van de Raad van State, trouwens verduidelijkt om duidelijk te maken dat ook de motivering voorafgaandelijk schriftelijk moet worden medegedeeld.

Art. 2, 2°: Verbod tot het automatisch aanrekenen door de afnemer van schadevergoedingen en interesten.

Economisch sterkere kopers factureren soms automatisch extra bedragen als schadevergoeding voor het niet nakomen van overeengekomen verplichtingen, zoals de levertijd, onvoldoende kwaliteit van de goederen of schade tijdens het transport, zonder hun leverancier de kans te geven om te reageren. Het gaat hier niet om het compenseren van wederzijds verschuldigde bedragen. Deze laatste hypothese wordt behandeld in punten 3° en 4° hieronder.

Dergelijke automatisch aangerekende bedragen volgen uit de contractvoorwaarden die werden overeengekomen tussen de partijen, of in veel gevallen opgelegd door de economisch sterkere partij. Het spreekt voor zich dat de naleving van de overeengekomen voorwaarden essentieel is.

De Raad van State vroeg zich af of het enkel om schadevergoedingen, interesten, boetes in het kader van een leveringsovereenkomst gaat. Aangezien het ook hier om oneerlijke marktpraktijken kan gaan in de relatie tussen de afnemer en de leverancier, gaat het hier niet enkel om een tekortkoming aan een leveringsovereenkomst. Het kan hier ook gaan om het automatisch aanrekenen van schadevergoedingen en interesten indien de leverancier andere overeenkomsten niet naleeft of buitencontractueel aansprakelijk zou zijn.

In de praktijk worden verder automatisch vergoedingen aangerekend, zonder enige reden of grondslag. Dergelijke praktijken dienen verboden te worden, vandaar dit ruime toepassingsgebied.

Artikel 5.88 van het Burgerlijk Wetboek regelt de schadebedingen. Er is dus sprake van een schadebeding wanneer de partijen op voorhand de potentiële schade ramen die uit de niet-uitvoering van de overeenkomst zou kunnen voortvloeien (artikel 5.88, § 1, eerste zin, van het Burgerlijk Wetboek). In elk geval mogen schadebedingen niet buitensporig zijn en mogen ze niet kennelijk onevenredig zijn aan het nadeel dat door de onderneming kan worden geleden, zoals artikel VI.91/5, 8°, van het WER het voorziet. Bovendien moeten ze aan de transparantievereiste voldoen. Dit wil zeggen dat duidelijk moet bedongen worden welke schadevergoeding en interesten verschuldigd zijn, vanaf welk moment.

De brc Onrechtmatige Bedingen stelde in een advies van 17 november 2022 "inzake bepaalde clausules in de agro-voedingsketen naar aanleiding van de Oekraïne-crisis" (zie de pagina's 16 en 17 van dit advies, te raadplegen via de website van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven) vast dat schadebedingen, waarvan de transparantie en het vergoedend karakter vaak in vraag konden worden gesteld, in veel gevallen automatisch werden toegepast.

Hoewel het correct is dat de bedoeling van schadebedingen er juist in bestaat om op voorhand overeen te komen welke schadevergoeding in welke omstandigheden verschuldigd zal zijn, dient er een belangrijke nuance aangebracht te worden: schadebedingen kunnen enkel redelijkerwijs gevorderd worden van de tegenpartij indien een contractuele tekortkoming toerekenbaar is aan deze medecontractant. In overeenkomsten tussen ondernemingen is het vaak het geval dat de omstandigheden tot gevolg kunnen hebben dat de wanprestatie of gebrekkige prestatie niet toerekenbaar zijn aan de schuldenaar van de prestatie, en hij dat risico dat de oorzaak was van bijvoorbeeld de oorzaak van de vertraging ook totaal niet bemeesterde. Het behoort dan ook tot de gemeenrechtelijke minimale vereisten dat een schuldeiser niet automatisch een schadebeding mag aanrekenen aan zijn tegenpartij, maar dat hij eerst een voorafgaande schriftelijke rechtvaardiging moet geven van de inbreuk en de schade die het gevorderde bedrag rechtvaardigt.

Désormais, l'acheteur doit toujours avertir le fournisseur au préalable, en indiquant la raison pour laquelle il procède au déréférencement des produits. En effet, dans le cas d'un tel acte unilatéral entre partenaires commerciaux, le fournisseur devrait au moins pouvoir réagir. La formulation du texte néerlandais de cette disposition a d'ailleurs été clarifiée, suite à la suggestion du Conseil d'État, afin de préciser que la justification doit également être communiquée par écrit à l'avance.

Article 2, 2° : Interdiction de l'imputation automatique par l'acheteur de dommages et intérêts

Les acheteurs plus forts économiquement facturent parfois automatiquement des montants supplémentaires au titre de dommages et intérêts pour non-respect des engagements convenus, tels que, par exemple, l'heure de livraison, une qualité de la marchandise insuffisante, ou encore des dégâts survenus pendant le transport, sans donner à leur fournisseur la possibilité de réagir. Il ne s'agit pas ici de la compensation de montants réciproquement dus. Cette dernière hypothèse est visée par les points 3° et 4° ci-après.

De tels montants imputés automatiquement découlent des conditions contractuelles qui ont été convenues entre les parties, ou dans beaucoup de cas imposées par la partie économiquement plus forte. Il va sans dire que le respect des conditions convenues est essentiel.

Le Conseil d'État s'est demandé s'il s'agissait uniquement de dommages, d'intérêts et d'amendes dans le cadre d'un contrat de fourniture. Étant donné qu'il peut également d'agir d'une pratique commerciale déloyale dans la relation entre un acheteur et un fournisseur, il ne s'agit pas seulement d'un cas d'inexécution d'un contrat de fourniture. Cela peut également impliquer la facturation automatique de dommages et intérêts si le fournisseur ne respecte pas d'autres contrats ou s'il est prétendument responsable sur le plan extracontractuel.

Dans la pratique, des frais continuent d'être facturés automatiquement, sans motif ni fondement. De telles pratiques doivent être interdites, d'où ce champ d'application étendu.

L'article 5.88 du Code Civil encadre strictement les clauses indemnitaires. Il est question d'une clause indemnitaire lorsque les parties estiment à l'avance le dommage potentiel qui pourrait résulter de la non-exécution d'un contrat (article 5.88, § 1er, première phrase, du Code civil). En toute hypothèse, les clauses indemnitaires ne peuvent pas être excessives et ne peuvent pas manifestement dépasser l'étendue du préjudice susceptible d'être subi par l'entreprise, comme le prévoit l'article VI.91/5, 8°, du CDE. En outre, elles doivent respecter l'exigence de transparence. Cela signifie qu'il doit être clairement stipulé quels dommages et intérêts sont dus et à partir de quel moment.

Dans son avis du 17 novembre 2022 « sur certaines clauses dans la chaîne agricole et alimentaire à la suite de la crise en Ukraine » (voir les pages 15 à 17 de cet avis, consultable sur le site web du Conseil Central de l'Économie), la ccs Clauses abusives a constaté que des clauses indemnitaires dont la transparence et le caractère indemnitaire pouvaient souvent être remis en cause, étaient appliquées automatiquement dans beaucoup de cas.

Bien qu'il soit correct d'affirmer que l'objectif des clauses indemnitaires est de convenir à l'avance de l'indemnité qui sera payée dans une circonstance donnée, il convient d'apporter une nuance importante à cette affirmation : les clauses indemnitaires ne peuvent raisonnablement être réclamées à l'autre partie que lorsqu'un manquement contractuel est imputable au cocontractant. Dans des contrats entre entreprises, il arrive souvent que les circonstances peuvent avoir pour conséquence que la mauvaise exécution ou le manquement dans l'exécution ne soient pas imputables au débiteur de l'obligation et qu'il ne dispose pas du tout de la maîtrise sur le risque qui constitue, par exemple, la cause du retard. Il ressort ainsi des exigences minimales du droit commun qu'un créancier ne puisse pas imputer automatiquement une clause indemnitaire à son cocontractant, mais qu'il doive tout d'abord donner une justification écrite préalable du manquement et du dommage qui justifient le montant demandé.

Het kan dus niet zo zijn dat een onderneming automatisch een tekortkoming aan zijn medecontractant toerekent die niet noodzakelijkerwijs aan hem te wijten is. De andere partij moet altijd op de hoogte worden gebracht van de reden waarom hem schadevergoeding wordt aangerekend of waarom het schadebeding dat in het contract is opgenomen, wordt geactiveerd. Om die reden wordt een voorafgaande schriftelijke verantwoording van de inbreuk en van de schade opgelegd, die overgemaakt moet worden aan de leverancier voordat de afnemer de schadevergoeding en interest kan aanrekenen. De invoering van de bepaling onder artikel 2, 2°, van het voorgestelde besluit wil dan ook iedere mogelijke onduidelijkheid hierover wegnemen en de toepassingsvoorwaarden van deze bedingen verduidelijken.

Het gaat hier, en in de bepalingen onder artikel 2, 3°, en 2, 4°, van het voorgestelde besluit, om verduidelijkingen van de principes inzake schadebedingen (artikel 5.88, § 1, van het Burgerlijk Wetboek) en de ingebrekestelling (artikel 5.231 van het Burgerlijk Wetboek). Het is niet de bedoeling om af te wijken van artikel 5.88, § 1, van het Burgerlijk Wetboek.

Er is immers sprake van een schadebeding wanneer men op voorhand de potentiële schade raamt die uit de niet-uitvoering van de overeenkomst zou kunnen voortvloeien, zodat geen bewijs nodig is van de geleden schade. Maar daarnaast volgt ook uit artikel 5.231 van het Burgerlijk Wetboek dat aan iedere sanctie wegens niet-nakoming een ingebrekestelling moet voorafgaan.

Het is verder een principe van openbare orde dat schadebedingen een vergoedend karakter moeten hebben, en dat het niet om strafbedingen mag gaan (zie artikel 5.88, § 2, van het Burgerlijk Wetboek). Door deze voorafgaande verplichting tot rechtvaardiging van de schade wordt een soort controle op dit vergoedend karakter ingevoerd, wat dan een bevestiging van artikel 5.88 van het Burgerlijk Wetboek inhoudt.

Tenslotte, hoewel een schadebeding altijd bepaalbaar moet zijn, zal ze in de praktijk veelal concreet berekend worden in functie van de tekortkoming en bijvoorbeeld de termijn van niet-tijdige levering.

Deze bepalingen betekenen dus geen afwijking of uitholling van artikel 5.88, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, maar willen het juist verduidelijken. Om daarover geen onduidelijkheid te laten bestaan, is op suggestie van de Raad van State uitdrukkelijk bepaald dat deze bepalingen gelden onverminderd de toepassing van artikel 5.88 van het Burgerlijk Wetboek.

Art. 2, 3°: Verbod tot eenzijdige schuldvergelijking door de afnemer van vergoedende bedragen zonder voorafgaandelijke schriftelijke verantwoording

Er kan vooreerst opgemerkt worden dat het bij deze praktijk, net zoals in artikel 2, 4°, van het voorgestelde besluit niet enkel gaat om eenzijdige schuldvergelijking in het kader van een leveringsovereenkomst, maar om iedere praktijk van eenzijdige schuldvergelijking in de verhoudingen tussen enerzijds de afnemers en anderzijds de leveranciers waarvan de jaarlijkse omzet 350 000 000 euro niet overschrijdt in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen.

Zoals reeds herhaaldelijk aan bod is gekomen, kunnen partijen schadebedingen vaststellen en zijn deze in principe rechtmatig indien zij beantwoorden aan de minimale vereisten inzake de geoorlooftheid van dergelijke bedingen, in het bijzonder transparantie en overwegend vergoedend karakter. Er kan, naast de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek (artikel 5.88 van het Burgerlijk Wetboek), in dat opzicht gewezen worden op artikel VI.91/2 van het WER (transparantie) en artikel VI.91/5, 8°, van het WER (grijze lijst, bepaling inzake schadebedingen).

Om de afnemers te beschermen tegen eenzijdige niet verantwoorde schuldvergelijking door de afnemer van schadevergoeding en interesten, is er beslist om de schuldvergelijking te verbieden die eenzijdig en zonder voorafgaande schriftelijke verantwoording is verwezenlijkt. Er is sprake van schuldvergelijking wanneer de wederzijdse verplichtingen tenietgaan ten belope van het laagste bedrag of de laagste hoeveelheid. Er kan in dit opzicht verwezen worden naar de regeling van schuldvergelijking in het Burgerlijk Wetboek, namelijk de artikelen 5.254 en volgende van het Burgerlijk Wetboek.

Il ne peut dès lors pas être possible pour une entreprise d'imputer automatiquement à son cocontractant une défaillance qui ne lui est pas nécessairement imputable. Celui-ci doit toujours être informé de la raison pour laquelle des dommages et intérêts lui sont facturés ou pour laquelle la clause indemnitaire prévue au contrat est activée. Il est ainsi imposé qu'une justification écrite préalable du manquement et du dommage soit transmise au fournisseur avant que l'acheteur puisse imputer les dommages et intérêts. L'insertion de la disposition sous l'article 2, 2°, de l'arrêté proposé vise donc à lever tout risque d'ambiguïté à cet égard et à préciser les modalités de mise en œuvre de ces clauses.

Il s'agit ici, ainsi que pour les dispositions de l'article 2, 3°, et 2, 4°, de l'arrêté proposé, de clarifier les principes relatifs aux clauses d'indemnisation (article 5.88, § 1er, du Code civil) et à leur mise en demeure (article 5.231 du Code civil). Il n'est pas question de déroger à l'article 5.88, § 1er, du Code civil.

En effet, on parle de clause indemnitaire lorsqu'on estime à l'avance le dommage potentiel qui pourrait résulter de l'inexécution du contrat, de sorte qu'il n'est pas nécessaire de prouver le dommage subi. Il résulte par ailleurs également de l'article 5.231 du Code civil que toute sanction de l'inexécution doit être précédée d'une mise en demeure.

En outre, il est d'ordre public que les clauses indemnitaires doivent avoir un caractère réparatoire et ne peuvent être des clauses pénales (voir l'article 5.88, § 2, du Code civil). Par l'obligation préalable de justifier le dommage, une sorte de contrôle de ce caractère réparatoire est introduit, ce qui confirme l'article 5.88 du Code civil.

Enfin, bien qu'une clause indemnitaire doive toujours être déterminable, dans la pratique, elle sera généralement calculée concrètement en fonction du manquement et, par exemple, du délai de la livraison tardive.

Ces dispositions ne constituent donc pas une dérogation ou une érosion de l'article 5.88, § 1er, du Code civil, mais visent plutôt à les clarifier. Afin de ne laisser aucune ambiguïté à cet égard, il a été expressément énoncé, sur proposition du Conseil d'Etat, que ces dispositions s'appliquent sans préjudice de l'application de l'article 5.88 du Code civil.

Art. 2, 3° : Interdiction de compensation unilatérale par l'acheteur de montants indemnitaires sans justification écrite préalable

On notera tout d'abord que, comme à l'article 2, 4°, de l'arrêté proposé cette pratique ne vise pas seulement la compensation unilatérale dans le cadre d'un accord de fourniture, mais toute pratique de compensation unilatérale dans les relations entre, d'une part, les clients et, d'autre part, les fournisseurs dont le chiffre d'affaires annuel n'excède pas 350 000 000 euros dans la chaîne d'approvisionnement agricole et alimentaire.

Comme déjà indiqué à plusieurs reprises, les parties peuvent fixer des clauses indemnitaires et celles-ci sont en principe admissibles si elles satisfont aux exigences minimales en matière de licéité de telles clauses, en particulier à celle de transparence et de caractère principalement indemnitaire. A cet égard, outre les dispositions du Code civil (article 5.88 du Code civil), il peut être renvoyé à l'article VI.91/2 du CDE (transparence) et à l'article VI.91/5, 8°, du CDE (liste grise, disposition concernant les clauses indemnitaires).

Afin de protéger les fournisseurs contre les compensations unilatérales et non justifiées par l'acheteur de dommages et intérêts, il est décidé d'interdire la compensation lorsqu'elle est faite de manière unilatérale et sans justification écrite préalable. Il y a compensation lorsque des obligations réciproques s'éteignent à concurrence du montant ou de la quantité la plus faible. Il peut à cet égard être renvoyé à la réglementation de la compensation dans le Code civil, à savoir aux articles 5.254 et suivants du Code civil.

Het opleggen van een voorafgaandelijk geschrift in hoofde van de afnemer zal de leverancier overigens toelaten om desgevallend de schuldvergelijking te betwisten. Dezelfde redenering kan hier gemaakt worden als bij artikel 2, 2°, van het voorgestelde besluit : enkel als het om een aan de schuldenaar toerekenbare tekortkoming gaat, kan een schadebeding toegepast worden, en het is een minimumvereiste om de tegenpartij eerst te informeren over de tekortkoming en de verantwoording te geven van de toepassing van een schadebeding en van de compensatie die zal worden verricht. Automatische compensatie is dus niet mogelijk.

Het gaat in deze bepaling enkel om de schuldvergelijking met schadebedingen. Mechanismen waarbij de prijs wordt aangepast naar gelang van bijvoorbeeld de kwaliteit bij de aankoop van rauwe melk, welke bovendien wettelijk zijn, vallen hier niet onder.

Art. 2, 4°: Verbod van eenzijdige schuldvergelijking van niet vergoedende boetebedingen door de afnemer

Artikel 5.88 van het Burgerlijk Wetboek omkadert op strikte wijze de schadebedingen en verbiedt pure "boeteclausules". Dit is het gevolg van een principearrest van het Hof van Cassatie van 17 april 1970 (Cass. 17 april 1970, Arr. Cass., 1970, 954) waar werd geoordeeld dat "een beding dat geen vergoeding beoogt van de schade die redelijkerwijze verwacht mocht worden bij wanprestatie, in strijd is met de openbare orde en derhalve nietig is". Er kan ook verwezen worden naar artikel VI.91/5, 8°, van het WER, dat stelt dat "behoudens bewijs van het tegendeel vermoed onrechtmatig te zijn de bedingen die ertoe strekken in geval van niet-uitvoering of vertraging in de uitvoering van de verbintenissen van de andere partij, schadevergoedingsbedragen vast te stellen die kennelijk niet evenredig zijn aan het nadeel dat door de onderneming kan worden geleden".

In haar advies van 17 november 2022 "inzake bepaalde clausules in de agro-voedingsketen naar aanleiding van de Oekraïne-crisis" (hoger geciteerd), heeft de brc Onrechtmatige Bedingen in de eerste plaats onderlijnd dat aangerekende bedragen enkel een schadevergoedend karakter mogen hebben, maar ook dat een partij geen private straffen, met name boetes zonder vergoedend karakter, mag aanrekenen aan de tegenpartij. Zuivere boetebedingen, m.a.w. zonder band met een zelfs potentiële schade zijn dus in strijd met de openbare orde.

Ondanks het feit dat niet vergoedende bedingen niet toegelaten zijn, komt de automatische schuldvergelijking van niet-vergoedende straffen soms in de praktijk voor in de landbouwsector. Om de leveranciers te beschermen, is besloten om de schuldvergelijking met boetes die geen automatisch vergoedend karakter hebben uitdrukkelijk te verbieden voor de overeenkomsten in de agrovoedingsketen, en om iedere dubbelzinnigheid hieromtrent weg te nemen.

Artikel 3. Grijze lijst van oneerlijke marktpraktijken tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen

De grijze lijst van oneerlijke marktpraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen (artikel VI.109/6 van het WER) wordt aangevuld met de volgende bepalingen:

1° het verbod in hoofde van de afnemer om producten van de leverancier te kopen tegen een prijs die lager ligt dan zijn productiekosten;

2° de toepassing van de imprevisie in de overeenkomsten (verbod tot het weigeren van heronderhandeling in geval van onvoorzienbare omstandigheden).

1° Het verbod voor de afnemer om producten te kopen tegen een prijs lager dan zijn productiekost

Artikel VI.116 van het WER verbiedt verkoop "tegen een prijs die niet ten minste gelijk is aan de prijs waartegen de onderneming het goed heeft gekocht of die de onderneming zou moeten betalen in geval van herbevoorrading", rekening houdend met eventuele kortingen die de medecontractant heeft verkregen of toegekend.

Deze bepaling is niet van toepassing op voedselproducenten, aangezien zij geen leverings- of bevoorradingprijs hebben waarnaar kan worden verwezen om te bepalen of een verkoop met verlies heeft plaatsgevonden.

Geen enkele marktdeelnemer kan worden gedwongen een economische activiteit uit te oefenen waarbij hij zijn kosten niet terugverdient. Vooral in de landbouwsector zijn de kostprijzen echter zeer volatiel en afhankelijk van een groot aantal factoren waarmee rekening zou kunnen worden gehouden bij het ontwikkelen van indicatoren van kosten van productie, zoals het type product, landbouwmethoden, klimatologische omstandigheden, prijsbepalende factoren, enz. De kostprijs van de veeteelt is bijvoorbeeld sterk afhankelijk van de

L'imposition d'un écrit préalable de la part de l'acheteur permettra par ailleurs au fournisseur, le cas échéant, de contester la compensation. Le même raisonnement que celui concernant l'article 2, 2°, de l'arrêté proposé peut ici être opéré : c'est uniquement lorsqu'il est question d'un manquement imputable au débiteur de l'obligation qu'une clause indemnitaire peut être appliquée et il convient au minimum d'informer tout d'abord le cocontractant du manquement et de lui donner la justification de l'application de la clause indemnitaire et de la compensation qui sera appliquée. Une compensation automatique n'est dès lors pas possible.

Cette disposition vise uniquement la compensation faite avec des clauses indemnitaires. Des mécanismes qui prévoient l'adaptation du prix selon, par exemple, la qualité lors de l'achat de lait cru, qui sont d'ailleurs réglés légalement, ne tombent pas dans ce champ d'application.

Art. 2, 4° : Interdiction de compensation unilatérale par l'acheteur de pénalités non indemnitaires

L'article 5.88 du Code Civil encadre strictement les clauses indemnitaires et interdit les clauses purement pénales. Ceci résulte d'un arrêt de principe de la Cour de Cassation du 17 avril 1970, (Cass. 17 avril 1970, Arr. Cass., 1970, 954), dans lequel il a été jugé qu'« une clause qui ne vise pas à compenser le dommage raisonnablement prévisible en cas de mauvaise exécution, est contraire à l'ordre public et est par conséquent nulle ». Il peut également être renvoyé à l'article VI.91/5, 8°, du CDE, qui dispose que « sont présumées abusives sauf preuve contraire, les clauses qui ont pour objet de fixer des montants de dommages et intérêts réclamés en cas d'inexécution ou de retard dans l'exécution des obligations de l'autre partie qui dépassent manifestement l'étendue du préjudice susceptible d'être subi par l'entreprise ».

Dans son avis du 17 novembre 2022 « sur certaines clauses dans la chaîne agricole et alimentaire à la suite de la crise en Ukraine » (citée plus haut), la ccs Clauses abusives a souligné en priorité que les montants imputés peuvent uniquement avoir un caractère indemnitaire mais aussi qu'une partie ne peut pas imputer une peine privée, autrement dit des pénalités non indemnitaires, à son cocontractant. Les clauses purement pénales, c'est-à-dire sans lien avec un dommage même potentiel, sont donc contraires à l'ordre public.

Malgré le fait que les clauses non indemnitaires ne sont pas autorisées, la compensation automatique de pénalités non indemnitaires est parfois pratiquée dans le secteur agricole. Afin de protéger les fournisseurs, il est décidé d'interdire expressément la compensation automatique de pénalités qui n'ont pas un caractère indemnitaire pour les contrats dans la chaîne agro-alimentaire et à lever toute ambiguïté à ce sujet.

Article 3. Liste grise des pratiques du marché déloyales dans les relations interentreprises au sein de la chaîne d'approvisionnement agricole et alimentaire

La liste grise des pratiques du marché déloyales dans les relations interentreprises au sein de la chaîne d'approvisionnement agricole et alimentaire (article VI.109/6 du CDE) est complétée par les dispositions suivantes :

1° l'interdiction à l'acheteur d'acheter des produits au fournisseur à un prix inférieur à ses coûts de production ;

2° l'application du principe d'imprévision dans les contrats (interdiction du refus de renégociation en cas de circonstances imprévisibles)

1° L'interdiction à l'acheteur d'acheter des produits au fournisseur à un prix inférieur à ses coûts de production

L'article VI.116 du CDE interdit la vente « à un prix qui n'est pas au moins égal au prix auquel l'entreprise a acheté le bien ou que l'entreprise devrait payer en cas de réapprovisionnement » tenant compte des éventuelles réductions acquises ou accordées par le cocontractant.

Cette disposition n'est pas applicable aux producteurs de denrées alimentaires, puisque ceux-ci ne disposent pas d'un prix d'approvisionnement ou de réapprovisionnement auquel se référer pour déterminer l'existence d'une vente à perte.

Aucun acteur économique ne peut être contraint d'exercer une activité économique dans laquelle il ne récupère pas ses coûts. Toutefois, particulièrement dans le secteur agricole, on constate une grande volatilité du prix de revient, en fonction de très nombreux facteurs, dont il pourrait être tenu compte dans le développement d'indicateurs de coûts de production tels le type de produits, les méthodes d'exploitation, les conditions climatiques, les éléments de fixation des prix, etc. Par exemple, le prix de revient dans la production

voederprijs, die van maand tot maand kan schommelen. Evenzo worden sommige grondstoffen verkocht op basis van de prijs op de termijnmarkt (suiker, granen, enz.), die dus niet bekend is op het moment dat het contract wordt afgesloten, enkele maanden voor de levering. Het komt regelmatig voor dat de overeengekomen prijs de werkelijke productiekosten niet meer dekt.

Hierdoor wordt het verlies van het ene jaar vaak gecompenseerd door de winst van het volgende jaar. In sommige gevallen kan het voor de leverancier economisch zinvol zijn om zijn productie met verlies te verkopen in plaats van deze te vernietigen. Door deze praktijk/bepaling toe te voegen aan de grijze lijst in artikel VI.109/6, behoudt de leverancier het recht om ervoor te kiezen zijn producten met verlies te verkopen en wordt zijn onderhandelingspositie ten opzichte van zijn koper versterkt. Het is aan de leverancier om het bestaan van deze onrechtmatige praktijk/beding aan te tonen in het licht van zijn productiekosten.

De Raad van State heeft aanbevolen om het begrip “productiekost” te verduidelijken. De productiekosten omvatten alle kosten die verbonden zijn aan de productie van het betrokken product, zowel variabel (voeding voor de dieren, meststoffen, zaden, ...) als vast (werken door derden, afschrijvingen, salarissen, ...). Ze zouden ook rekening moeten houden met de geïmputeerde kosten (beloning van het familiale werk, van de aarde en van het kapitaal) aangezien het erom gaat de globale rentabiliteit van een landbouwactiviteit te beoordelen.

Zoals uit deze beschrijving naar voren komt, gaat het hierbij zowel om directe als indirecte kosten. De directe kosten betreffen alle kosten die rechtstreeks verband houden met het produceren van het betrokken landbouw- en voedingsproduct. De indirecte kosten omvatten alle algemene werkingskosten die de onderneming moet dragen hiertoe.

De aanbeveling van de Raad van State om dit begrip uitdrukkelijk in het dispositief van het voorgestelde besluit te definiëren kan evenwel niet worden gevolgd. Het begrip “productiekost” is vooral een economisch begrip, welke moeilijk op exhaustieve wijze te definiëren is in een reglementaire tekst. Bovendien moet de nodige flexibiliteit per brancheorganisatie in acht worden genomen.

De bepaling van indices voor productiekosten specifiek aan iedere filière wordt momenteel verricht door een werkgroep bestaande uit de vertegenwoordigers van de betrokken sectoren en economen. Dit omvat de invoering van “prijsentunnels” per sector (dierlijk en plantaardig), gebaseerd op transparantere rentabiliteitsindexen, opgesteld in samenwerking met de regionale overheden en het Ketenoverleg. Eenmaal deze indices het voorwerp uitmaken van een akkoord binnen een brancheorganisatie, zullen ze de referentie zijn om te bepalen of een verkoop is verricht beneden de productiekost. In elk geval zijn die indices gemiddelden waarnaar de landbouwers die geen lid zijn van de betrokken brancheorganisaties kunnen verwijzen indien ze van mening zijn dat ze hun producten verkopen aan lagere kosten dan hun reële productiekosten.

De brancheorganisatie in de landbouw kan gedefinieerd worden als een interprofessionele organisatie die alle schakels van een gegeven landbouwfilier verenigt (rundvlees, varkensvlees, pluimvee, granen, suiker, aardappel, groenten, fruit...). De officiële erkenning van de interprofessionele landbouworganisaties valt onder de bevoegdheid van de gewesten.

Het gaat hier om de brancheorganisatie zoals bedoeld in artikel 157 van Verordening (EG) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten (de zogenaamde “GMO”-Verordening).

Deze bepaling geldt onverminderd bepalingen uit het recht van de Europese Unie, zoals bijvoorbeeld Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten, waarin de sector van de suiker wordt verplicht om met interprofessionele akkoorden te werken die als kader dienen voor individuele overeenkomsten.

De term leverancier beoogt zowel de landbouwer als tussenpersonen die agrovoedingsproducten verwerken.

Er kan verduidelijkt worden dat het verbod in hoofde van de afnemer om producten van de leverancier te kopen aan een prijs beneden zijn productiekosten op het moment van de contractsluiting beoordeeld moet worden. Het is op dat ogenblik dat de schatting van de productiekosten plaats moet vinden. Zo zal, zelfs indien gedurende de overeenkomst, de productiekosten naar boven of naar beneden evolueren en de door de afnemer vooraf bepaalde prijs of overeengekomen prijsformule voortaan lager liggen dan de nieuwe productiekosten, de leverancier niet kunnen inroepen dat de afnemer zijn producten gekocht heeft aan een prijs die lager is dan zijn nieuwe

animale dépend beaucoup du prix des aliments pour animaux, qui peut fluctuer d'un mois à l'autre. De même, certaines matières premières sont vendues par référence au prix du marché à terme (sucre, céréales, etc.), qui n'est donc pas connu au moment de la conclusion du contrat, plusieurs mois avant la livraison. Il arrive régulièrement que le prix ainsi convenu ne couvre plus les coûts réels de production.

Ainsi, les pertes d'une année sont souvent compensées par les gains de l'année suivante. Dans certains cas, il peut être économiquement intéressant pour le fournisseur de vendre à perte sa production, plutôt que de la détruire. En ajoutant cette pratique/clause à la liste grise de l'article VI.109/6 le fournisseur garde cette faculté de choix de vendre ses produits à perte et sa position de négociation sera renforcée vis-à-vis de son acheteur. Il appartiendra au fournisseur de démontrer au regard de ses coûts de production, l'existence de cette pratique/clause abusive.

Le Conseil d'Etat a recommandé de préciser la notion de « coût de production ». Les coûts de production comprennent tous les coûts liés à la production du produit en question, qu'ils soient variables (aliments pour animaux, engrais, semences, etc.) ou fixes (travail de tiers, amortissements, salaires, etc.). Ils doivent également prendre en compte les coûts imputés (rémunération du travail familial, terre et capital) puisqu'il s'agit d'évaluer la rentabilité globale d'une activité agricole.

Comme il apparaît de cette description, il s'agit de coûts directs et indirects. Les coûts directs comprennent tous les coûts directement liés à la production du produit agricole et alimentaire en question. Les coûts indirects comprennent tous les frais généraux de fonctionnement que l'entreprise doit supporter à cette fin.

Toutefois, la recommandation du Conseil d'Etat de préciser explicitement cette notion dans le dispositif de l'arrêté proposé ne peut être suivie. La notion de « coût de production » est avant tout un concept économique, qu'il est difficile de définir de manière exhaustive dans un texte réglementaire. De plus, il convient de prendre en compte la nécessaire flexibilité par organisation de branche.

La détermination d'indices de coûts de production spécifiques à chaque filière est en cours au sein d'un groupe de travail rassemblant les représentants des secteurs concernés et des économistes. Il s'agit de la mise en place de « tunnels de prix » par filière (animale et végétale), basés sur des indices de rentabilité plus transparents, élaborés en collaboration avec les administrations régionales et avec la Concertation de Chaîne. Une fois que ceux-ci auront fait l'objet d'un accord au sein d'une organisation de branche, ces indices constitueront la référence pour déterminer si une vente est faite en dessous des coûts de production. En tout état de cause, ces indices seront des moyennes auxquelles les agriculteurs qui ne sont pas membres des organisations de branche concernées pourront se référer lorsqu'ils estiment vendre leurs produits à des coûts inférieurs à leurs coûts de production réels.

L'organisation de branche dans le domaine agricole peut être définie comme une organisation interprofessionnelle réunissant tous les maillons d'une filière agricole donnée (viande bovine, viande porcine, volaille, céréales, sucre, pomme de terre, légumes, fruits...). La reconnaissance officielle des organisations interprofessionnelles agricoles est de compétence régionale.

Il s'agit de l'organisation interprofessionnelle visée à l'article 157 du règlement (EE) n° 1308/2013 du Parlement européen et du Conseil du 17 décembre 2013 portant organisation commune des marchés des produits agricoles (règlement dit « OCM »).

Cette disposition s'applique sans préjudice de dispositions du droit de l'Union européenne, comme par exemple le Règlement (UE) n° 1308/2013 du Parlement européen et du Conseil du 17 décembre 2013 portant organisation commune des marchés des produits agricoles, qui oblige le secteur du sucre à travailler avec des accords interprofessionnels comme cadre pour les contrats individuels.

Le terme fournisseur vise tant l'agriculteur que l'intermédiaire qui transforme des produits agroalimentaires.

Il convient de préciser que l'interdiction à l'acheteur d'acheter des produits au fournisseur à un prix inférieur à ses coûts de production doit être appréciée au moment de la conclusion du contrat. C'est à cet instant que l'estimation des coûts de production doit avoir lieu. Ainsi même si durant le contrat, les coûts de production évoluent à la hausse ou à la baisse et que le prix préalablement payé par l'acheteur ou la formule de prix convenue est désormais inférieur aux nouveaux coûts de production, le fournisseur ne peut pas invoquer que l'acheteur a acheté ses produits à un prix inférieur à ses nouveaux coûts de production. Cependant, le fournisseur conserve le droit de demander à

productiekosten. Niettemin behoudt de leverancier het recht om van de afnemer te vragen om de overeenkomst te heronderhandelen indien de voorwaarden van uitvoering zo veranderd zijn dat deze buitensporig bezwarend is geworden en dermate dat de uitvoering ervan redelijkerwijze niet langer kan worden geëist. Om zich ervan te verzekeren dat deze mogelijkheid kan ingeroepen worden, is er beslist om een punt 8) (cfr. infra) toe te voegen aan artikel VI.109/6, eerste lid, van het WER.

Artikel 3, 2°: Toepassing van de imprevisie in overeenkomsten (verbod van het weigeren tot heronderhandeling door één van de partijen in geval van verandering van omstandigheden)

Het gaat er hier om, om aan de lijst van praktijken die verondersteld worden oneerlijk te zijn, de weigering door één van de partijen toe te voegen om opnieuw over het contract te onderhandelen wanneer de voorwaarden voor de uitvoering ervan zodanig zijn gewijzigd dat de uitvoering buitensporig bezwarend is geworden en redelijkerwijs niet kan worden geëist.

Het doel van deze toevoeging is om ervoor te zorgen dat de partijen opnieuw over het contract onderhandelen wanneer voldaan is aan de voorwaarden voor de toepassing van de theorie van onvoorzienbaarheid, zoals uiteengezet in artikel 5.74 van het Burgerlijk Wetboek. Deze voorwaarden, opgesomd in dit artikel, zijn de volgende:

1° een wijziging in de omstandigheden maakt de uitvoering van de overeenkomst buitensporig bezwarend, zodat zij redelijkerwijs niet kan worden gevergd;

2° de wijziging was bij het sluiten van de overeenkomst niet te voorzien;

3° de wijziging niet te wijten is aan de schuldenaar in de zin van artikel 5.225 van het Burgerlijk Wetboek;

4° de schuldenaar heeft dit risico niet op zich genomen.

Wanneer aan deze voorwaarden is voldaan, mogen de partijen niet weigeren om opnieuw over de overeenkomst te onderhandelen of het onderhandelingsproces uitstellen. Vanaf het moment waarop een partij een verzoek tot heronderhandeling van de voorwaarden van een overeenkomst heeft ingeleid, moet de andere hierop binnen een redelijke termijn antwoorden. Er mag wel onderlijnd worden dat er geen resultaatsverbintenis op de partijen rust. Met andere woorden, de partijen hoeven niet noodzakelijk tot een akkoord komen.

Zoals de Raad van State terecht opmerkt, gaat het niet om een dwingende regel, maar om een bepaling van de grijze lijst, van praktijken die vermoed worden oneerlijk te zijn behoudens tegenbewijs. Het vermoeden dat de weigering tot heronderhandeling bij imprevisie een oneerlijke marktpraktijk is, kan dus worden weerlegd indien kan aangetoond worden dat daaromtrent eerder op duidelijke en ondubbelzinnige wijze werd overeengekomen tussen de leverancier en de afnemer. Deze bepaling betekent dus geen afwijking van artikel 5.74 van het Burgerlijk Wetboek maar biedt evenzeer de mogelijkheid om bij akkoord hiervan af te wijken.

Artikelen 4 en 5.

Om de sector voldoende tijd te gunnen om zich aan deze nieuwe vereisten te conformeren, treedt het voorgestelde besluit in werking op de eerste dag van de derde maand na die waarin het is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* voor de leveringsovereenkomsten gesloten, hernieuwd of gewijzigd na deze datum (artikel 4). Er wordt in een overgangstermijn van zes maanden voor de bestaande overeenkomsten voorzien (artikel 5).

Artikel 6.

Dit artikel behoeft geen bijzondere commentaar.

Wij hebben de eer te zijn,

Sire,
van Uwe Majesteit,
de zeer eerbiedige
en zeer getrouwe dienaars,

De Minister van Economie,
P.-Y. DERMAGNE

De Minister van Middenstand en Landbouw,
D. CLARINVAL

l'acheteur de renégocier le contrat étant donné que les conditions de son exécution ont changé, de manière telle que celle-ci est devenue excessivement onéreuse et qu'elle ne peut être raisonnablement exigée. Afin d'assurer que cette possibilité soit invocable, il est décidé de rajouter un point 8° (cfr. infra) à l'article VI.109/6, alinéa 1er, du CDE.

Article 3, 2° : Application du principe d'imprévision dans les contrats (interdiction du refus de renégociation par une des parties en cas de changement de circonstances)

Il s'agit ici d'ajouter à la liste des pratiques présumées déloyales le refus par une des parties de renégocier le contrat lorsque les conditions de son exécution ont changé, de manière telle que celle-ci est devenue excessivement onéreuse et qu'elle ne peut être raisonnablement exigée.

L'objectif de cet ajout est de s'assurer que les parties renégocient le contrat lorsque les conditions pour l'application de la théorie de l'imprévision, telle que reprise à l'article 5.74 du Code Civil sont réunies. Ces conditions, énumérées par cet article, sont les suivantes :

1° un changement de circonstances rend excessivement onéreuse l'exécution du contrat de sorte qu'on ne puisse raisonnablement l'exiger;

2° ce changement était imprévisible lors de la conclusion du contrat;

3° ce changement n'est pas imputable au débiteur, au sens de l'article 5.225 du Code civil;

4° le débiteur n'a pas assumé ce risque.

Lorsque ces conditions sont réunies, les parties ne peuvent pas refuser de renégocier le contrat ou reporter le processus de négociation. Dès le moment où une des parties a introduit une demande de renégociation des conditions de l'accord a été introduite, l'autre doit y répondre dans un délai raisonnable. De même, il importe de souligner qu'il n'existe pas d'obligation de résultat dans le chef des parties. Autrement dit, les parties ne doivent pas forcément aboutir à un accord.

Comme le Conseil d'Etat le remarque à juste titre, il ne s'agit pas d'une disposition impérative, mais d'une disposition de la liste grise de pratiques présumées déloyales sauf preuve du contraire. La présomption que le refus de renégociation en cas d'imprévision soit une pratique du marché déloyal peut donc être réfutée s'il peut être démontré qu'il y a eu un accord préalable à cet égard en termes clairs et dépourvus d'ambiguïté entre le fournisseur et l'acheteur. Cette disposition ne constitue pas une dérogation de l'article 5.74 du Code civil mais offre au contraire également la possibilité de déroger de ceci par accord.

Articles 4 et 5.

Afin de donner suffisamment de temps au secteur pour se conformer aux nouvelles exigences, l'arrêté proposé entre en vigueur le premier jour du troisième mois qui suit celui de sa publication au *Moniteur belge* pour les accords de fourniture conclus, renouvelés ou modifiés après cette date (article 4). Une période transitoire de six mois est prévue pour les accords existants (article 5).

Article 6.

Cet article ne requiert pas de commentaire particulier.

Nous avons l'honneur d'être,

Sire,
de Votre Majesté,
les très respectueux
et très fidèles serviteurs,

Le Ministre de l'Economie,
P.-Y. DERMAGNE

Le Ministre des Classes moyennes et de l'Agriculture,
D. CLARINVAL

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

advies 76.469/1
van 6 juni 2024

over

een ontwerp van koninklijk
besluit ‘tot aanvulling van de
lijsten van oneerlijke
marktpraktijken tussen
ondernemingen in de
landbouw- en
voedselvoorzieningsketen’

CONSEIL D’ÉTAT
section de législation

avis 76.469/1
du 6 juin 2024

sur

un projet d’arrêté royal
‘complétant les listes de
pratiques du marché déloyales
dans les relations
interentreprises au sein de la
chaîne d’approvisionnement
agricole et alimentaire’

‡LW-CEGYNCHFJ-HGEGJMR‡

Op 8 mei 2024 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Economie verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een ontwerp van koninklijk besluit ‘tot aanvulling van de lijsten van oneerlijke marktpraktijken tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen’.

Het ontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 30 mei 2024. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Brecht STEEN en Annelies D'ESPALLIER, staatsraden, Michel TISON, assessor, en Ilse ANNÉ, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Sander MEERT, adjunct-auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Annelies D'ESPALLIER, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 6 juni 2024.

*

Le 8 mai 2024, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre de l'Économie à communiquer un avis dans un délai de trente jours, sur un projet d'arrêté royal ‘complétant les listes de pratiques du marché déloyales dans les relations interentreprises au sein de la chaîne d'approvisionnement agricole et alimentaire’.

Le projet a été examiné par la première chambre le 30 mai 2024. La chambre était composée de Marnix VAN DAMME, président de chambre, Brecht STEEN et Annelies D'ESPALLIER, conseillers d'État, Michel TISON, assesseur, et Ilse ANNÉ, greffier.

Le rapport a été présenté par Sander MEERT, auditeur adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Annelies D'ESPALLIER, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 6 juin 2024.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

VOORAFGAANDE OPMERKING

2. Rekening houdend met het ogenblik waarop dit advies wordt gegeven, vestigt de Raad van State de aandacht van de adviesaanvrager erop dat de ontbinding van de Wetgevende Kamers tot gevolg heeft dat de regering sedert die datum en totdat, na de verkiezing van de Kamer van volksvertegenwoordigers, een nieuwe regering is benoemd door de Koning, niet meer over de volheid van haar bevoegdheid beschikt. Dit advies wordt evenwel gegeven zonder dat wordt nagegaan of dit ontwerp in die beperkte bevoegdheid kan worden ingepast, aangezien de afdeling Wetgeving geen kennis heeft van het geheel van de feitelijke gegevens die de regering in aanmerking kan nemen als ze te oordelen heeft of het vaststellen of het wijzigen van verordeningen noodzakelijk is.

STREKKING VAN HET ONTWERP

3. Het om advies voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit vult de artikelen VI.109/5 en VI.109/6, eerste lid, van het Wetboek van economisch recht (WER) aan. De voormelde artikelen van het WER regelen de marktpraktijken die in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen tussen de afnemers en de leveranciers, als oneerlijk worden beschouwd. Overeenkomstig artikel VI.109/4 van het WER gaat het om leveranciers waarvan de jaarlijkse omzet 350 000 000 euro niet overschrijdt.

Artikel VI.109/5 van het WER bepaalt de marktpraktijken die in elk geval als oneerlijk worden beschouwd (de zogenaamde “zwarte lijst”). In deze bepaling wordt punt 8° aangevuld met een zinsnede die bepaalt dat als verboden commerciële vergeldingsmaatregel wordt beschouwd: “het oneerlijk uit de rekken halen van producten en het uit de rekken halen zonder verantwoording noch voorafgaandelijke schriftelijke mededeling” (artikel 1 van het ontwerp). Daarnaast wordt de zwarte lijst aangevuld met de punten 10°, 11° en 12.

Artikel VI.109/6 van het WER bepaalt de marktpraktijken die in beginsel als oneerlijk worden beschouwd, tenzij zij eerder op duidelijke en ondubbelzinnige wijze zijn overeengekomen tussen de leverancier en de afnemer (de zogenaamde “grijze lijst”). Deze bepaling wordt verder aangevuld met de punten 7° en 8° door artikel 2 van het ontwerp.

Artikel 3, eerste lid, van het ontwerp bepaalt dat leveringsovereenkomsten die voor de datum van bekendmaking van het aan te nemen besluit zijn gesloten, binnen zes maanden na deze datum in overeenstemming moeten worden gebracht met dit besluit. Artikel 3, tweede lid, van het ontwerp bepaalt dat het aan te nemen besluit in werking treedt op de eerste dag van de derde maand na die waarin het besluit is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* voor de leveringsovereenkomsten gesloten, hernieuwd of gewijzigd na deze datum.

ALGEMENE OPMERKINGEN

4. De artikelen 1 en 2 van het ontwerp van koninklijk besluit, dat van reglementaire aard is, worden ingevoegd in respectievelijk de artikelen VI.109/5 en VI.109/6 van het WER, dat een wetgevende akte is. Tegen de gevolgde werkwijze rijzen als zodanig geen constitutionele bezwaren, maar vanuit het oogpunt van de rechtszekerheid valt zij in beginsel af te raden omdat hierdoor twijfel kan ontstaan omtrent de rechtskracht van de ontworpen regeling. Doordat de ontworpen bepalingen, die zoals gezegd van reglementaire aard zijn, worden ingevoegd in bepalingen die kracht van wet bezitten, zou immers bij de rechtszoekenden de indruk kunnen ontstaan dat de ingevoegde bepalingen, door de plaats waar zij in de geconsolideerde tekst van het WER terug te vinden zijn, eveneens kracht van wet hebben. De ontworpen bepalingen behouden, ondanks het feit dat zij zijn opgenomen in het WER, evenwel hun reglementair karakter.

De onduidelijkheid die dreigt te ontstaan is des te groter nu het ontwerp van koninklijk besluit in artikel 1, a), rechtstreeks een zinsdeel invoegt in een bestaande zin van een dergelijke bepaling met kracht van wet. Het verdient derhalve aanbeveling om de betreffende zinsnede op te nemen in een nieuwe, tweede zin bij punt 8°.

5. Het ontworpen artikel VI.109/5, 10°, 11° en 12°, van het WER (artikel 1, b), van het ontwerp) heeft betrekking op respectievelijk de automatische aanrekening van schadevergoedingen en interesten, de eenzijdige schuldvergelijking hiervan en de eenzijdige schuldvergelijking van boetes zonder vergoedend karakter.

Het verslag aan de Koning kan twijfel doen ontstaan over de vraag of deze bepaling enkel van toepassing is indien er een leveringsovereenkomst is gesloten waarin een (al dan niet louter vergoedend) schadebeding is opgenomen. Ook rijst de vraag of deze bepaling enkel betrekking heeft op schadevergoedingen en interesten die worden aangerekend door de afnemer in het geval van een tekortkoming door de leverancier aan een leveringsovereenkomst voor landbouw- en voedingsproducten.

De gemachtigde heeft met betrekking tot de genoemde punten 10°, 11° en 12° verduidelijkt dat de stellers van het ontwerp een ruim toepassingsgebied beogen, dat in ieder geval ruimer is dan de in de overeenkomst opgenomen schadebedingen. De ontworpen punten 10°, 11° en 12°, beogen meer algemeen de niet-nakoming van verbintenissen uit een dergelijke overeenkomst, alsook de niet-nakoming van verbintenissen uit andere overeenkomsten tussen leverancier en afnemer, en verbintenissen uit onrechtmatige daad.

Het verdient aanbeveling het verslag aan de Koning aan te passen zodat dit overeenkomt met het toepassingsgebied zoals dat blijkt uit het ruim geformuleerde ontworpen artikel VI.109/5, 10°, 11°, en 12°, van het WER.

6.1. In het verslag aan de Koning wordt, met betrekking tot de schadebedingen zoals opgenomen in het ontworpen artikel VI.109/5, 10°, 11° en 12°, van het WER, verwezen naar artikel 5.88 van het Burgerlijk Wetboek en artikel VI.91/5, 8°, van het WER. Deze verwijzing geeft blijk van de bedoeling om niet af te wijken van voormelde bepalingen. De tekst van het ontworpen artikel VI.109/5, 10° en 11° laat hierover minstens onduidelijkheid bestaan. De bepalingen voorzien er immers in dat respectievelijk de automatische aanrekening en eenzijdige schuldvergelijking van schadevergoedingen en interesten een verboden marktpraktijk uitmaken, indien deze niet gepaard gaat met een voorafgaande schriftelijke rechtvaardiging van de inbreuk en de schade die het gevorderde bedrag rechtvaardigt. Artikel 5.88, § 1, van het Burgerlijk Wetboek bepaalt daarentegen dat de partijen vooraf kunnen overeenkomen dat in geval van toerekenbare niet-nakoming, de schuldenaar als vergoeding gehouden is tot de betaling van een forfaitair bedrag of tot het leveren van een bepaalde prestatie.

6.2. Het is in ieder geval moeilijk aanneembaar dat de machtiging vervat in artikel VI.109/7, eerste lid van de WER, om de betreffende bepalingen uit het WER te wijzigen of aan te vullen, zou kunnen worden gelezen als een machtiging om af te wijken van het gemeen recht.

6.3. Aan de gemachtigde werd gevraagd of het de bedoeling is om af te wijken van artikel 5.88, § 1, van het Burgerlijk Wetboek indien er in de leveringsovereenkomst een dergelijk schadebeding is opgenomen. Hierop antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Het is niet de bedoeling om af te wijken van artikel 5.88, § 1 van het Burgerlijk Wetboek.

Er is inderdaad sprake van een schadebeding wanneer men op voorhand de potentiële schade raamt die uit de niet-uitvoering van de overeenkomst zou kunnen voortvloeien, zodat geen bewijs nodig is van de geleden schade.

Het artikel in ontwerp is ook gelinkt aan artikel 5.231 van het Burgerlijk wetboek waaruit voortvloeit dat aan iedere sanctie wegens niet-nakoming een ingebrekestelling moet voorafgaan.

Het is verder een principe van openbare orde dat schadebedingen een vergoedend karakter moeten hebben, en dat het niet om strafbedingen mag gaan (zie artikel 5.88, § 2 B.W.). Door deze voorafgaande verplichting tot rechtvaardiging van de schade wordt een soort controle op dit vergoedend karakter ingevoerd, wat dan eerder een bevestiging van artikel 5.88. inhoudt.

Het schadebeding is dan wel bepaalbaar, maar moet altijd concreet berekend worden in functie van de tekortkoming en bijvoorbeeld de termijn van niet-tijdige levering.”

6.4. Ter wille van de rechtszekerheid zou in het ontworpen artikel VI.109/5, 10° en 11° best opgenomen worden dat deze bepalingen gelden onverminderd de toepassing van artikel 5.88, § 1, van het Burgerlijke Wetboek.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 1

7.1. Aan de gemachtigde werd gevraagd wat de draagwijdte is van de woorden “het uit de rekken halen” in het ontworpen artikel VI.109/5, 8°, van het WER en of hiermee alle gevallen worden beoogd waarin een afnemer producten van een leverancier niet langer te koop aanbiedt, dan wel enkel de gevallen waarin de afnemer er contractueel toe gehouden is om de door de leverancier geleverde producten te koop aan te bieden. De gemachtigde antwoordde:

“Het gaat om alle ‘marktpraktijken’ waarbij een afnemer producten geleverd door een leverancier niet langer te koop aanbiedt. Het begrip ‘marktpraktijken’ doelt op iedere handeling, omissie, gedraging, voorstelling van zaken en is dus ruimer dan de gedraging in het kader van een contractuele relatie. Met andere woorden zijn beoogd alle gevallen waarin een afnemer producten geleverd door een leverancier niet langer te koop aanbiedt.”

Ter wille van de rechtszekerheid zou deze verduidelijking het best in het verslag aan de Koning worden opgenomen.

7.2. Het verslag aan de Koning vermeldt een aantal gevallen die niet vallen onder “het oneerlijk uit de rekken halen van zijn producten” zoals opgenomen in het ontworpen artikel VI.109/5, 8°, van het WER. Aan de gemachtigde werd gevraagd te verduidelijken wanneer een gedraging dan wel onder de beschrijving valt. De gemachtigde antwoordde:

“Zoals in het Verslag aan de Koning is verduidelijkt, mag het uit de rekken halen niet gebruikt worden als drukingsmiddel tegen de leverancier wanneer deze zijn contractuele of wettelijke rechten wenst uit te oefenen. In dit geval zou immers het uit de rekken halen oneerlijk zijn.

Een voorbeeld van het oneerlijk uit de rekken halen is het geval waarin de afnemer dit doet omdat hij, wegens het feit dat de prijs van een concurrerend product is gedaald, een gelijkaardige daling aan de leverancier vraagt, dit in strijd met eerder gemaakte bindende contractuele afspraken. Anderzijds is het niet oneerlijk en dus toegelaten producten uit de rekken te halen wanneer de afnemer geconfronteerd wordt met prijsverhogingen, opgelegd door een leverancier, maar niet verantwoord door de overeenkomst.

Dit kan, indien wenselijk geacht, gepreciseerd en aangevuld worden in het Verslag aan de Koning.”

De suggestie van de gemachtigde om het verslag aan de Koning op dit punt aan te vullen, kan worden bijgetreden.

8. De Nederlandse tekst van artikel 1, a), van het ontwerp vermeldt “het uit de rekken halen zonder verantwoording noch voorafgaandelijke schriftelijke mededeling”, terwijl de Franse tekst de zinsnede “le dérèfèrencement qui ne serait pas justifié et communiqué par écrit au préalable” bevat. Aan de gemachtigde werd gevraagd om te verduidelijken of het in de ontworpen regeling volstaat dat het uit de rekken halen voorafgaandelijk schriftelijk wordt meegedeeld, dan wel of ook de verantwoording op zulke wijze dient te worden meegedeeld. De gemachtigde antwoordde:

“Het is de bedoeling dat de afnemer voorafgaandelijk verwittigt, en de reden opgeeft, waarom hij overgaat tot het uit de rekken halen van de producten. Bij een dergelijke

eenzijdige handeling tussen handelspartners moet de leverancier immers minstens kunnen reageren.”

Ter wille van de overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst, verdient het aanbeveling om in de Nederlandse tekst van artikel 1, a), van het ontwerp te verduidelijken dat ook de verantwoording voorafgaandelijk schriftelijk aan de leverancier moet worden overgemaakt.

9. Artikel 1, b), van het ontwerp voorziet in de invoeging in artikel VI.109/5 van het WER van een bepaling onder punten 11° en 12°, die betrekking hebben op een schuldvergelijking door de afnemer. Aan de gemachtigde werd gevraagd of het bedoeling is dat deze bepalingen enkel van toepassing zijn op een schuldvergelijking door de afnemer, met schuldvorderingen van de leverancier ontstaan uit een leveringsovereenkomst voor landbouw- en voedingsproducten met de afnemer, dan wel of het ook kan gaan om een schuldvergelijking met andere schuldvorderingen die de leverancier heeft tegenover de afnemer. Hierop antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Het gaat om de praktijk van eenzijdige schuldvergelijking in de relaties tussen enerzijds de afnemers en anderzijds de leveranciers waarvan de jaarlijkse omzet 350 000 000 euro niet overschrijdt in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen, wat dus op zich niet beperkt is tot een leveringsovereenkomst.”

Ter wille van de duidelijkheid en rechtszekerheid, verdient het aanbeveling om het verslag aan de Koning op dit punt aan te vullen.

10. In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel VI.109/5, 10° en 11°, van het WER wordt het begrip “inbreuk” gebruikt. Omwille van de coherentie met de Franse tekst verdient het aanbeveling om, zoals de gemachtigde beaamde, het woord “tekortkoming” te hanteren, wat in de Franse tekst overeenkomt met “manquement”.

Artikel 2

11. Artikel 2 van het ontwerp voorziet in de invoeging in artikel VI.109/6, eerste lid, van het WER van een bepaling onder punt 7°, waarin het begrip “productiekosten” wordt vermeld. Aan de gemachtigde werd gevraagd dit begrip te verduidelijken. Deze antwoordde als volgt:

“De uitdrukking ‘productiekost’ duidt op de som van alle nodige uitgaven om producten te produceren en desgevallend om te vormen tot producten die op de markt kunnen worden aangeboden. Daarnaast moeten de betrokken ondernemingen hiermee een normale beroepsactiviteit kunnen verrichten.

De productiekosten omvatten alle kosten die verbonden zijn aan de productie van het betrokken product, zowel variabel (voeding voor de dieren, meststoffen, zaden, ...) als vast (werken door derden, afschrijvingen, salarissen, ...). Ze zouden ook rekening moeten houden met de geïmputeerde kosten (beloning van het familiale werk, van de aarde en van het kapitaal) aangezien het erom gaat de globale rentabiliteit van een landbouwactiviteit te beoordelen.

Zoals uit deze beschrijving naar voor komt, gaat het hierbij zowel om directe als indirecte kosten. De directe kosten betreffen alle kosten die rechtstreeks verband houden met het produceren van het betrokken landbouw- en voedingsproduct. De indirecte kosten omvatten alle algemene werkingskosten die de onderneming moet dragen hiertoe.”

Het antwoord van de gemachtigde doet ervan blijken dat het aangewezen is om het begrip “productiekosten” uitdrukkelijk en op voldoende rechtszekere wijze in de ontworpen regeling te definiëren.

12. De berekening of inschatting van de productiekosten, zoals vermeld in het ontworpen artikel VI.109/6, eerste lid, 7°, van het WER, blijkt luidens het verslag aan de Koning berekend of geschat te worden op het ogenblik van het sluiten van de leveringsovereenkomst.

Het strekt tot aanbeveling om, met het oog op de rechtszekerheid, in de tekst van het aan te nemen besluit melding te maken van het tijdstip waarop deze berekening of schatting gebeurt.

13. In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 109/6, eerste lid, 7°, van het WER wordt het begrip “erkende sectororganisatie” gebruikt waarmee in de Franse tekst het begrip “une organisation de branche reconnue” overeenstemt.

De gemachtigde bevestigde dat hiermee wordt verwezen naar het begrip “brancheorganisatie” zoals bedoeld in artikel 157 van verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 ‘tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten en tot intrekking van de Verordeningen (EEG) nr. 922/72, (EEG) nr. 234/79, (EG) nr. 1037/2001 en (EG) nr. 1234/2007 van de Raad’.

In de Nederlandse tekst van het ontwerp dient dan ook het begrip “brancheorganisatie” te worden gebruikt. Bovendien verdient het aanbeveling om uitdrukkelijk te vermelden dat het gaat om een erkende brancheorganisatie zoals bedoeld in artikel 157 van voormelde verordening.

14.1. Het ontworpen artikel VI.109/6, eerste lid, 7°, van het WER voorziet erin dat wanneer de verkoop betrekking heeft op een goed waarvoor een index voor productiekosten werd gevalideerd binnen een erkende brancheorganisatie waarbij zowel de afnemer als de verkoper aangesloten zijn, die index als referentie dient om deze productiekosten te bepalen, en dat als er geen index is, de productiekosten op individuele basis worden bepaald. Om nadere toelichting verzocht, verklaarde de gemachtigde hierover het volgende:

“Indien binnen de brancheorganisatie een indice is uitgewerkt, zal de methodologie worden bepaald door de brancheorganisatie voor het betrokken product. Bijvoorbeeld het rundsvlees, waar dit zal hernomen worden in een overeenkomst binnen deze brancheorganisatie. De data kunnen voortkomen uit de gewestelijke boekhoudkundige verzamelde gegevens.

Indien geen indice is uitgewerkt of de landbouwer en zijn afnemer geen lid zijn van een branche-akkoord, zal het aan de landbouwer toekomen om zelf zijn productiekosten vast te stellen, op basis van zijn boekhouding en de bestaande boekhoudkundige methodes. Hierbij kan hij zich inspireren op de werkzaamheden van het Prijzenobservatorium.”

Het verdient aanbeveling om het verslag aan de Koning aan te vullen met bovenstaande toelichting.

14.2. Bovendien dient de laatste zin van het ontworpen artikel VI.109/6, eerste lid, 7°, van het WER te worden aangepast, zodat duidelijker tot uitdrukking komt dat de productiekosten ook op individuele basis worden bepaald indien er weliswaar een index is gevalideerd, maar noch de afnemer, noch de leverancier is aangesloten bij de erkende brancheorganisatie die de index heeft gevalideerd.

15. Artikel 2 van het ontwerp voorziet voorts in de invoeging in artikel VI.109/6, eerste lid, van het WER van een punt 8° waarin de weigering om het contract opnieuw te onderhandelen bij een verandering van de omstandigheden, verbonden met een aantal voorwaarden, als een handelspraktijk van de grijze lijst wordt beschouwd.

Het verslag aan de Koning luidt hierover als volgt:

“Het doel van deze toevoeging is om ervoor te zorgen dat de partijen opnieuw over het contract onderhandelen wanneer voldaan is aan de voorwaarden voor de toepassing van de theorie van onvoorzienbaarheid, zoals uiteengezet in artikel 5.74 van het Burgerlijk Wetboek. Deze voorwaarden, opgesomd in dit artikel, zijn de volgende:

1° een wijziging in de omstandigheden maakt de uitvoering van de overeenkomst buitensporig bezwarend, zodat zij redelijkerwijs niet kan worden gevegd;

2° de wijziging was bij het sluiten van de overeenkomst niet te voorzien;

3° de wijziging niet te wijten is aan de schuldenaar in de zin van artikel 5.225 van het Burgerlijk Wetboek;

4° de schuldenaar heeft dit risico niet op zich genomen.”

Aan de gemachtigde werd gevraagd of het de bedoeling is om aan te sluiten bij de vereisten bepaald in artikel 5.74, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, dan wel of wordt beoogd om af te wijken van (sommige van) voormelde vereisten. Het antwoord op die vraag luidde:

“De voorwaarden zoals deze voorkomen in het Burgerlijk Wetboek worden hernomen. De bedoeling is gewoon om artikel 5.74 Burgerlijk Wetboek dwingend te maken (punt 5° wordt om die reden weggelaten): indien er een situatie van imprevisie is, moet de andere partij hiermee rekening houden en bereid zijn tot heronderhandelen.”

Ten eerste lijkt de formulering van het ingevoegde artikel VI.109/6, eerste lid, 8°, van het WER, niet te beantwoorden aan de bedoeling van de stellers van het ontwerp zoals die door de gemachtigde werd verwoord. De genoemde regeling is immers opgenomen in de grijze lijst van handelspraktijken, waardoor op dergelijke wijze handelen als oneerlijk beschouwd wordt, tenzij daaromtrent eerder op duidelijke en ondubbelzinnige wijze anders werd overeengekomen tussen de leverancier en afnemer. Het gaat derhalve niet om een dwingende regel.

Daarenboven wordt verwezen naar wat opgemerkt werd onder randnummer 6.2 omtrent de machtiging aan de Koning waaruit bezwaarlijk kan worden afgeleid dat bij het vaststellen van de ontworpen regeling zou kunnen worden afgeweken van het gemeen recht.

Zowel de ontworpen bepaling als het verslag aan de Koning zouden aan een nieuw onderzoek moeten worden onderworpen en met elkaar in overeenstemming worden gebracht teneinde elke twijfel omtrent de precieze rechtsgevolgen van de ontworpen regeling op dat punt te bannen.

Artikel 3

16. Artikel 3 van het ontwerp regelt zowel het overgangsrecht als de inwerkingtreding van de regeling.

Het verdient aanbeveling om de twee onderdelen in twee onderscheiden artikelen onder te brengen.¹ In een nieuw artikel 3 kan in dat geval bepaald worden dat de vroegere regeling van toepassing blijft op de leveringsovereenkomsten gesloten, hernieuwd of gewijzigd voor de datum van inwerkingtreding, gedurende zes maanden na de bekendmaking van de ontworpen regeling, waarbij vermeld kan worden dat de leveringsovereenkomsten binnen deze termijn in overeenstemming dienen te worden gebracht met het ontworpen koninklijk besluit. In het nieuwe artikel 4 kan dan de inwerkingtreding worden opgenomen, met name op de eerste dag van de derde maand na die waarin het besluit is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

*

¹ Zie: *Beginselen van de wetgevingstechniek. Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten*, Raad van State, 2008, aanbevelingen nrs. 143 en 146, te raadplegen op de internetsite van de Raad van State (www.raadvst-consetat.be).

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

OBSERVATION PRÉLIMINAIRE

2. Compte tenu du moment où le présent avis est donné, le Conseil d'État attire l'attention du demandeur de l'avis sur le fait que la dissolution des Chambres législatives emporte que, depuis cette date et jusqu'à ce que, à la suite de l'élection des membres de la Chambre des représentants, le Roi nomme un nouveau gouvernement, le gouvernement ne dispose plus de la plénitude de ses compétences. Le présent avis est toutefois donné sans qu'il soit examiné si le projet relève bien des compétences ainsi limitées, la section de législation n'ayant pas connaissance de l'ensemble des éléments de fait que le gouvernement peut prendre en considération lorsqu'il doit apprécier la nécessité d'arrêter ou de modifier des dispositions réglementaires.

PORTÉE DU PROJET

3. Le projet d'arrêté royal soumis pour avis complète les articles VI.109/5 et VI.109/6, alinéa 1er, du Code de droit économique (CDE). Les articles précités du CDE règlent les pratiques du marché qui, dans la chaîne d'approvisionnement agricole et alimentaire entre les acheteurs et les fournisseurs, sont considérées comme déloyales. Conformément à l'article VI.109/4 du CDE, il s'agit des fournisseurs dont le chiffre d'affaires annuel ne dépasse pas 350 000 000 euros.

L'article VI.109/5 du CDE détermine les pratiques du marché qui sont en tout cas considérées comme déloyales (la liste dite « noire »). Le 8° de cette disposition est complété par un segment de phrase qui prévoit que sont considérés comme actions de représailles commerciales interdites : « le déréférencement déloyal de (...) produits et le déréférencement qui ne serait pas justifié et communiqué par écrit au préalable » (article 1er du projet). Par ailleurs, la liste noire est complétée par les 10°, 11° et 12°.

L'article VI.109/6 du CDE détermine les pratiques du marché qui sont en principe considérées comme déloyales, à moins qu'elles n'aient été préalablement convenues en termes clairs et dépourvus d'ambiguïté entre le fournisseur et l'acheteur (la liste dite « grise »). L'article 2 du projet complète cette disposition par les 7° et 8°.

L'article 3, alinéa 1er, du projet prévoit que les accords de fourniture conclus avant la date d'entrée en vigueur de l'arrêté envisagé doivent être mis en conformité avec cet arrêté dans un délai de six mois à compter de cette date. L'article 3, alinéa 2, du projet dispose que l'arrêté envisagé entre en vigueur le premier jour du troisième mois qui suit celui de sa publication au *Moniteur belge* pour les accords de fourniture conclus, renouvelés ou modifiés après cette date.

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

4. Les articles 1er et 2 du projet d'arrêté royal, qui est de nature réglementaire, sont insérés respectivement dans les articles VI.109/5 et VI.109/6 du CDE, qui est un acte législatif. Le procédé suivi ne paraît pas, en tant que tel, soulever d'objections d'ordre constitutionnel, mais il est en principe déconseillé du point de vue de la sécurité juridique dès lors qu'il peut faire naître un doute quant à la force obligatoire du dispositif en projet. En effet, dès lors que les dispositions en projet qui, ainsi qu'il a été dit, sont de nature réglementaire, sont insérées dans des dispositions ayant force de loi, les justiciables pourraient avoir l'impression que les dispositions insérées, par l'endroit où elles se situent dans le texte consolidé du CDE, ont également force de loi. Les dispositions en projet conservent toutefois leur caractère réglementaire, malgré le fait qu'elles soient inscrites dans le CDE.

Le risque d'ambiguïté est d'autant plus grand qu'à l'article 1er, a), le projet d'arrêté royal insère directement un segment de phrase dans une phrase existante d'une telle disposition ayant force de loi. Il est par conséquent recommandé d'inscrire le segment de phrase concerné dans une nouvelle deuxième phrase du 8°.

5. L'article VI.109/5, 10°, 11° et 12°, en projet, du CDE (article 1er, b), du projet) porte sur, respectivement, l'imputation automatique de dommages et intérêts, la compensation unilatérale de ceux-ci et la compensation unilatérale de pénalités non indemnitaires.

Le rapport au Roi peut semer le doute quant à la question de savoir si cette disposition s'applique uniquement si un accord de fourniture comprenant une clause indemnitaire (ayant ou non un caractère purement indemnitaire) a été conclu. La question se pose aussi de savoir si cette disposition concerne uniquement les dommages et intérêts qui sont imputés par l'acheteur en cas de manquement de la part du fournisseur à un accord de fourniture de produits agricoles et alimentaires.

Concernant les 10°, 11° et 12° précités, le délégué a précisé que les auteurs du projet visent un champ d'application étendu, qui est en tout état de cause plus étendu que celui des clauses indemnitaires prévues dans l'accord. Les 10°, 11° et 12° en projet visent plus généralement le non-respect d'engagements découlant d'un tel accord, ainsi que le non-respect d'engagements découlant d'autres accords entre fournisseur et acheteur, et d'obligations dérivant d'un fait dommageable.

Il est recommandé d'adapter le rapport au Roi afin qu'il corresponde au champ d'application, tel que celui-ci découle de la formulation large de l'article VI.109/5, 10°, 11°, et 12°, en projet, du CDE.

6.1. En ce qui concerne les clauses indemnitaires inscrites à l'article VI.109/5, 10°, 11° et 12°, en projet, du CDE, le rapport au Roi se réfère à l'article 5.88 du Code civil et à l'article VI.91/5, 8°, du CDE. Cette référence témoigne de l'intention de ne pas déroger aux dispositions précitées. Le texte de l'article VI.109/5, 10° et 11°, en projet, laisse à tout le moins subsister une ambiguïté à ce sujet. Les dispositions prévoient en effet que l'imputation automatique et la compensation unilatérale de dommages et intérêts constituent une pratique du marché interdite si elle n'est pas accompagnée d'une justification écrite préalable du manquement et du dommage qui justifie la somme réclamée. L'article 5.88, § 1er, du Code civil, par contre, prévoit que les parties peuvent convenir à l'avance qu'en cas d'inexécution imputable, le débiteur est tenu, à titre de réparation, au paiement d'un montant forfaitaire ou à la fourniture d'une prestation déterminée.

6.2. En tout état de cause, on peut difficilement admettre que l'habilitation à modifier ou à compléter les dispositions concernées du CDE, contenue à l'article VI.109/7, alinéa 1er, du CDE, puisse être interprétée comme une habilitation à déroger au droit commun.

6.3. Il a été demandé au délégué si l'intention est de déroger à l'article 5.88, § 1er, du Code civil lorsqu'une telle clause indemnitaire est inscrite dans l'accord de fourniture. Le délégué a répondu à cette question comme suit :

« Het is niet de bedoeling om af te wijken van artikel 5.88, § 1 van het Burgerlijk Wetboek.

Er is inderdaad sprake van een schadebeding wanneer men op voorhand de potentiële schade raamt die uit de niet-uitvoering van de overeenkomst zou kunnen voortvloeien, zodat geen bewijs nodig is van de geleden schade.

Het artikel in ontwerp is ook gelinkt aan artikel 5.231 van het Burgerlijk wetboek waaruit voortvloeit dat aan iedere sanctie wegens niet-nakoming een ingebrekestelling moet voorafgaan.

Het is verder een principe van openbare orde dat schadebedingen een vergoedend karakter moeten hebben, en dat het niet om strafbedingen mag gaan (zie artikel 5.88, § 2 B.W.). Door deze voorafgaande verplichting tot rechtvaardiging van de schade wordt een soort controle op dit vergoedend karakter ingevoerd, wat dan eerder een bevestiging van artikel 5.88. inhoudt.

Het schadebeding is dan wel bepaalbaar, maar moet altijd concreet berekend worden in functie van de tekortkoming en bijvoorbeeld de termijn van niet-tijdige levering ».

6.4. Dans un souci de sécurité juridique, mieux vaudrait préciser dans l'article VI.109/5, 10° et 11°, en projet, que ces dispositions s'appliquent sans préjudice de l'application de l'article 5.88, § 1er, du Code civil.

EXAMEN DU TEXTEArticle 1er

7.1. Il a été demandé au délégué quelle est la portée des mots « le déréférencement » à l'article VI.109/5, 8°, en projet, du CDE et si ce terme vise tous les cas où un acheteur ne propose plus à la vente des produits d'un fournisseur, ou seulement les cas où l'acheteur est contractuellement tenu de proposer à la vente les produits fournis par le fournisseur. Le délégué a répondu en ces termes :

« Het gaat om alle 'marktpraktijken' waarbij een afnemer producten geleverd door een leverancier niet langer te koop aanbiedt. Het begrip 'marktpraktijken' doelt op iedere handeling, omissie, gedraging, voorstelling van zaken en is dus ruimer dan de gedraging in het kader van een contractuele relatie. Met andere woorden zijn beoogd alle gevallen waarin een afnemer producten geleverd door een leverancier niet langer te koop aanbiedt ».

Dans un souci de sécurité juridique, mieux vaudrait faire figurer ces précisions dans le rapport au Roi.

7.2. Le rapport au Roi mentionne un certain nombre de cas qui ne s'inscrivent pas dans le cadre du « déréférencement déloyal de ses produits », mentionné à l'article VI.109/5, 8°, en projet, du CDE. Il a été demandé au délégué de préciser dans quelles circonstances un comportement relève alors de la description. Le délégué a répondu en ces termes :

« Zoals in het Verslag aan de Koning is verduidelijkt, mag het uit de rekken halen niet gebruikt worden als drukingsmiddel tegen de leverancier wanneer deze zijn contractuele of wettelijke rechten wenst uit te oefenen. In dit geval zou immers het uit de rekken halen oneerlijk zijn.

Een voorbeeld van het oneerlijk uit de rekken halen is het geval waarin de afnemer dit doet omdat hij, wegens het feit dat de prijs van een concurrerend product is gedaald, een gelijkaardige daling aan de leverancier vraagt, dit in strijd met eerder gemaakte bindende contractuele afspraken. Anderzijds is het niet oneerlijk en dus toegelaten producten uit de rekken te halen wanneer de afnemer geconfronteerd wordt met prijsverhogingen, opgelegd door een leverancier, maar niet verantwoord door de overeenkomst.

Dit kan, indien wenselijk geacht, gepreciseerd en aangevuld worden in het Verslag aan de Koning ».

On peut se rallier à la suggestion du délégué de compléter le rapport au Roi sur ce point.

8. Le texte néerlandais de l'article 1er, a), du projet mentionne « het uit de rekken halen zonder verantwoording noch voorafgaandelijke schriftelijke mededeling », tandis que le texte français contient le segment de phrase « le déréférencement qui ne serait pas justifié et communiqué par écrit au préalable ». Il a été demandé au délégué de préciser si, dans le régime en projet, il suffit de communiquer le déréférencement au préalable par écrit, ou si la justification doit aussi être communiquée de cette manière. Le délégué a donné la réponse suivante :

« Het is de bedoeling dat de afnemer voorafgaandelijk verwittigt, en de reden opgeeft, waarom hij overgaat tot het uit de rekken halen van de producten. Bij een dergelijke

eenzijdige handeling tussen handelspartners moet de leverancier immers minstens kunnen reageren ».

Afin d'assurer la concordance entre les textes français et néerlandais, il est recommandé de préciser, dans le texte néerlandais de l'article 1er, a), du projet, que la justification doit aussi être communiquée par écrit au préalable au fournisseur.

9. L'article 1er, b), du projet insère, dans l'article VI.109/5 du CDE, les dispositions énoncées aux 11° et 12°, relatives à la compensation par l'acheteur. Il a été demandé au délégué si l'intention est d'appliquer ces dispositions uniquement à une compensation faite par l'acheteur avec des créances du fournisseur résultant d'un accord de fourniture de produits agricoles et alimentaires avec l'acheteur, ou s'il peut également s'agir d'une compensation faite avec d'autres créances dont dispose le fournisseur à l'égard de l'acheteur. Le délégué a répondu à cette question comme suit :

« Het gaat om de praktijk van eenzijdige schuldvergelijking in de relaties tussen enerzijds de afnemers en anderzijds de leveranciers waarvan de jaarlijkse omzet 350 000 000 euro niet overschrijdt in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen, wat dus op zich niet beperkt is tot een leveringsovereenkomst ».

Dans un souci de clarté et de sécurité juridique, il est recommandé de compléter le rapport au Roi sur ce point.

10. Le texte néerlandais de l'article VI.109/5, 10° et 11°, en projet, du CDE, utilise la notion de « inbreuk ». Dans un souci de cohérence avec le texte français, il est recommandé, comme en a convenu le délégué, d'utiliser le mot « tekortkoming », qui correspond au terme « manquement » dans le texte français.

Article 2

11. L'article 2 du projet prévoit d'insérer, dans l'article VI.109/6, alinéa 1er, du CDE, un 7°, mentionnant la notion de « coûts de production ». Il a été demandé au délégué de préciser cette notion. Celui-ci a répondu ce qui suit :

« De uitdrukking 'productiekost' duidt op de som van alle nodige uitgaven om producten te produceren en desgevallend om te vormen tot producten die op de markt kunnen worden aangeboden. Daarnaast moeten de betrokken ondernemingen hiermee een normale beroepsactiviteit kunnen verrichten.

De productiekosten omvatten alle kosten die verbonden zijn aan de productie van het betrokken product, zowel variabel (voeding voor de dieren, meststoffen, zaden, ...) als vast (werken door derden, afschrijvingen, salarissen, ...). Ze zouden ook rekening moeten houden met de geïmputeerde kosten (beloning van het familiale werk, van de aarde en van het kapitaal) aangezien het erom gaat de globale rentabiliteit van een landbouwactiviteit te beoordelen.

Zoals uit deze beschrijving naar voor komt, gaat het hierbij zowel om directe als indirecte kosten. De directe kosten betreffen alle kosten die rechtstreeks verband houden met het produceren van het betrokken landbouw- en voedingsproduct. De indirecte kosten omvatten alle algemene werkingskosten die de onderneming moet dragen hiertoe ».

La réponse du délégué fait apparaître qu'il est recommandé de définir la notion de « coûts de production » explicitement et avec suffisamment de sécurité juridique dans le régime en projet.

12. Selon le rapport au Roi, il s'avère que le calcul ou l'estimation des coûts de production, visés à l'article VI.109/6, alinéa 1er, 7°, en projet, du CDE, intervient au moment de la conclusion de l'accord de fourniture.

Il est recommandé, par souci de sécurité juridique, de faire mention dans le texte de l'arrêté envisagé, du moment auquel ce calcul ou cette estimation a lieu.

13. Le texte néerlandais de l'article 109/6, alinéa 1er, 7°, en projet, du CDE utilise la notion de « erkende sectororganisatie », qui correspond à la notion d'« organisation de branche reconnue » dans le texte français.

Le délégué a confirmé que l'on entend par là la notion d'« organisation interprofessionnelle » (« brancheorganisatie »), visée à l'article 157 du règlement (UE) n° 1308/2013 du Parlement européen et du Conseil du 17 décembre 2013 'portant organisation commune des marchés des produits agricoles et abrogeant les règlements (CEE) n° 922/72, (CEE) n° 234/79, (CE) n° 1037/2001 et (CE) n° 1234/2007 du Conseil'.

Dans le texte néerlandais du projet, on utilisera donc la notion de « brancheorganisatie » et dans le texte français, celle d'« organisation interprofessionnelle ». Il est en outre recommandé de mentionner expressément qu'il s'agit d'une organisation interprofessionnelle reconnue au sens de l'article 157 du règlement précité.

14.1. L'article VI.109/6, alinéa 1er, 7°, en projet, du CDE prévoit que lorsque la vente porte sur un bien pour lequel un indice de coûts de production a été validé au sein d'une organisation interprofessionnelle reconnue à laquelle l'acheteur et le vendeur sont affiliés, ce dernier sert de référence pour établir ces coûts de production, et qu'à défaut, ces coûts de production sont déterminés sur une base individuelle. Invité à fournir des précisions à ce sujet, le délégué a déclaré ce qui suit :

« Indien binnen de brancheorganisatie een indice is uitgewerkt, zal de methodologie worden bepaald door de brancheorganisatie voor het betrokken product. Bijvoorbeeld het rundsvlees, waar dit zal hernomen worden in een overeenkomst binnen deze brancheorganisatie. De data kunnen voortkomen uit de gewestelijke boekhoudkundige verzamelde gegevens.

Indien geen indice is uitgewerkt of de landbouwer en zijn afnemer geen lid zijn van een branche-akkoord, zal het aan de landbouwer toekomen om zelf zijn productiekosten vast te stellen, op basis van zijn boekhouding en de bestaande boekhoudkundige methodes. Hierbij kan hij zich inspireren op de werkzaamheden van het Prijzenobservatorium ».

Il est recommandé de compléter le rapport au Roi par les explications exposées ci-dessus.

14.2. Par ailleurs, la dernière phrase de l'article VI.109/6, alinéa 1er, 7°, en projet, du CDE doit être adaptée afin d'exprimer plus clairement que les coûts de production sont également déterminés sur une base individuelle si un indice a effectivement été validé, mais que ni l'acheteur, ni le fournisseur n'est affilié à l'organisation interprofessionnelle reconnue qui a validé l'indice.

15. L'article 2 du projet prévoit ensuite l'insertion, dans l'article VI.109/6, alinéa 1er, du CDE, d'un 8° dans lequel le refus de renégocier le contrat lors d'un changement de circonstances, assorti d'un certain nombre de conditions, est considéré comme une pratique du marché relevant de la liste grise.

À ce propos, le rapport au Roi énonce ce qui suit :

« L'objectif de cet ajout est de s'assurer que les parties renégocient le contrat lorsque les conditions pour l'application de la théorie de l'imprévision, telle que reprise à l'article 5.74 du Code Civil sont réunies. Ces conditions, énumérées par cet article, sont les suivantes :

1° un changement de circonstances rend excessivement onéreuse l'exécution du contrat de sorte qu'on ne puisse raisonnablement l'exiger ;

2° ce changement était imprévisible lors de la conclusion du contrat ;

3° ce changement n'est pas imputable au débiteur, au sens de l'article 5.225 du Code civil ;

4° le débiteur n'a pas assumé ce risque ».

Il a été demandé au délégué si l'intention est de se conformer aux conditions fixées à l'article 5.74, alinéa 2, du Code civil, ou de déroger à (certaines des) conditions précitées. La réponse donnée à cette question est la suivante :

« De voorwaarden zoals deze voorkomen in het Burgerlijk Wetboek worden hernomen. De bedoeling is gewoon om artikel 5.74 Burgerlijk Wetboek dwingend te maken (punt 5° wordt om die reden weggelaten): indien er een situatie van imprevisie is, moet de andere partij hiermee rekening houden en bereid zijn tot heronderhandelen ».

En premier lieu, la formulation de l'article VI.109/6, alinéa 1er, 8°, inséré, du CDE, ne semble pas correspondre à l'intention des auteurs du projet, telle qu'elle a été exprimée par le délégué. Le régime en projet figure en effet sur la liste grise des pratiques du marché, et agir de la sorte est dès lors considéré comme déloyal, sauf si le fournisseur et l'acheteur en ont préalablement convenu autrement en termes clairs et dépourvus d'ambiguïté. Il ne s'agit dès lors pas d'une règle contraignante.

En outre, il est renvoyé à l'observation formulée au point 6.2 concernant l'habilitation au Roi dont on peut difficilement déduire qu'il serait possible de déroger au droit commun lors de l'élaboration du régime en projet.

Tant la disposition en projet que le rapport au Roi devraient faire l'objet d'un nouvel examen et être harmonisés afin de lever tout doute en ce qui concerne les effets juridiques précis du régime en projet sur ce point.

Article 3

16. L'article 3 du projet règle aussi bien le droit transitoire que l'entrée en vigueur du régime.

Il est recommandé de faire figurer les deux aspects dans deux articles distincts¹. Un nouvel article 3 peut alors prévoir que le régime antérieur reste applicable aux accords de fourniture conclus, renouvelés ou modifiés avant la date d'entrée en vigueur, durant les six mois qui suivent la publication du régime en projet, tout en précisant que les accords de fourniture devront être mis en conformité avec l'arrêté royal en projet dans ce délai. Le nouvel article 4 peut ensuite fixer la date d'entrée en vigueur, à savoir le premier jour du troisième mois qui suit celui de la publication de l'arrêté au *Moniteur belge*.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Ilse ANNÉ

Marnix VAN DAMME

¹ Voir *Principes de technique législative. Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires*, Conseil d'État, 2008, recommandations n°s 143 et 146, à consulter sur le site internet du Conseil d'État (www.raadvst-consetat.be).

4 JULI 2024. — Koninklijk besluit tot aanvulling van de lijsten van oneerlijke marktpraktijken tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen

FILIP, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Gelet op het Wetboek van economisch recht, artikel VI.109/7, eerste lid, ingevoegd bij de wet van 28 november 2021;

Gelet op het advies van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, gegeven op 29 maart 2024;

Gelet op het advies van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de K.M.O., gegeven op 2 april 2024;

Gelet op het advies van de inspecteur van Financiën, gegeven op 10 april 2024;

Gelet op de impactanalyse van de regelgeving, uitgevoerd overeenkomstig artikel 6, § 1, van de wet van 15 december 2013 houdende diverse bepalingen inzake administratieve vereenvoudiging;

Gelet op advies 76.469/1 van de Raad van State, gegeven op 6 juni 2024, met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Op de voordracht van de Minister van Economie, de Minister van Middenstand en Landbouw en op het advies van de in Raad vergaderde Ministers,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij :

Artikel 1. Dit besluit is van toepassing op de verhoudingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen, tussen enerzijds de afnemers en anderzijds de leveranciers waarvan de jaarlijkse omzet 350 000 000 euro niet overschrijdt, in de zin van artikel VI.109/4 van het Wetboek van economisch recht.

Art. 2. Onverminderd artikel VI.109/5 van het Wetboek van economisch recht, worden eveneens als oneerlijk beschouwd en verboden overeenkomstig artikel VI.109/8 van het Wetboek van economisch recht, de volgende marktpraktijken:

1° de afnemer dreigt met het oneerlijk uit de rekken halen van de producten van de leverancier, of haalt producten uit de rekken indien de leverancier zijn contractuele of wettelijke rechten uitoefent, en de afnemer haalt producten uit de rekken zonder voorafgaande schriftelijke verantwoording noch mededeling;

2° het automatisch aanrekenen door de afnemer van schadevergoedingen en interesten, zonder voorafgaande schriftelijke rechtvaardiging van de tekortkoming en de schade die het gevorderde bedrag rechtvaardigt, onverminderd de toepassing van artikel 5.88, § 1, van het Burgerlijk Wetboek;

3° de eenzijdige schuldvergelijking door de afnemer van schadevergoedingen en interesten zonder voorafgaande schriftelijke rechtvaardiging van de tekortkoming en de schade die het gevorderde bedrag rechtvaardigt, onverminderd de toepassing van artikel 5.88, § 1, van het Burgerlijk Wetboek;

4° de eenzijdige schuldvergelijking door de afnemer van boetes zonder vergoedend karakter, onverminderd de toepassing van artikel 5.88, § 1, van het Burgerlijk Wetboek.

Art. 3. Onverminderd VI.109/6, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, worden eveneens als oneerlijk beschouwd, tenzij zij eerder op duidelijke en ondubbelzinnige wijze zijn overeengekomen in de leveringsovereenkomst of in een daaropvolgende overeenkomst tussen de leverancier en de afnemer, de volgende marktpraktijken:

1° de afnemer koopt zijn producten van de leverancier tegen een prijs die lager ligt dan zijn productiekosten. Voor de toepassing van dit punt worden de productiekosten in rekening genomen op het moment van de aankoop van de producten.

Wanneer de verkoop betrekking heeft op een product waarvoor een index voor productiekosten werd gevalideerd binnen een erkende brancheorganisatie in de zin van artikel 157 van Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten en tot intrekking van de Verordeningen (EEG) nr. 922/72, (EEG) nr. 234/79, (EG) nr. 1037/2001 en (EG) nr. 1234/2007 van de Raad, waarbij zowel de afnemer als de verkoper aangesloten zijn, dient die index als referentie om de productiekosten te bepalen.

Wanneer geen index voor productiekosten werd gevalideerd binnen een erkende brancheorganisatie of wanneer de afnemer, de leverancier, of allebei niet aangesloten zijn bij een erkende brancheorganisatie, worden de productiekosten op individuele basis vastgesteld.

4 JUILLET 2024. — Arrêté royal complétant les listes de pratiques du marché déloyales dans les relations interentreprises au sein de la chaîne d'approvisionnement agricole et alimentaire

PHILIPPE, Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, Salut.

Vu le Code de droit économique, l'article VI.109/7, alinéa 1er, inséré par la loi du 28 novembre 2021 ;

Vu l'avis du Conseil central de l'Economie, donné le 29 mars 2024 ;

Vu l'avis du Conseil supérieur des Indépendants et des P.M.E., donné le 2 avril 2024 ;

Vu l'avis de l'Inspecteur des Finances, donné le 10 avril 2024 ;

Vu l'analyse d'impact de la réglementation réalisée conformément à l'article 6, § 1er, de la loi du 15 décembre 2013 portant des dispositions diverses en matière de simplification administrative ;

Vu l'avis 76.469/1 du Conseil d'État, donné le 6 juin 2024, en application de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973 ;

Sur la proposition du Ministre de l'Economie, du Ministre des Classes moyennes et de l'Agriculture et de l'avis des Ministres qui en ont délibéré en Conseil,

Nous avons arrêté et arrêtons :

Article 1er. Cet arrêté s'applique aux relations, au sein de la chaîne d'approvisionnement agricole et alimentaire, entre les acheteurs d'une part et les fournisseurs dont le chiffre d'affaires annuel ne dépasse pas 350 000 000 euros d'autre part, au sens de l'article VI.109/4 du Code de droit économique.

Art. 2. Sans préjudice de l'article VI.109/5 du Code de droit économique, sont également considérées comme déloyales et interdites conformément à l'article VI.109/8 du Code de droit économique, les pratiques de marché suivantes :

1° l'acheteur menace de procéder ou procède à l'encontre du fournisseur à un déréférencement déloyal de ses produits si le fournisseur exerce ses droits contractuels ou légaux, et l'acheteur procède à un déréférencement qui ne serait pas justifié et communiqué par écrit au préalable ;

2° l'imputation automatique par l'acheteur de dommages et intérêts, sans justification écrite préalable du manquement et du dommage qui justifie la somme réclamée, sans préjudice de l'application de l'article 5.88, § 1er, du Code civil ;

3° la compensation unilatérale par l'acheteur de dommages et intérêts sans justification écrite préalable du manquement et du dommage qui justifie la somme réclamée, sans préjudice de l'application de l'article 5.88, § 1er, du Code civil ;

4° la compensation unilatérale par l'acheteur de pénalités non indemnitaires, sans préjudice de l'application de l'article 5.88, § 1er, du Code civil.

Art. 3. Sans préjudice de l'article VI.109/6, alinéa 1er, du même Code, sont également présumées déloyales, à moins qu'elles n'aient été préalablement convenues en termes clairs et dépourvus d'ambiguïté dans l'accord de fourniture ou dans tout accord ultérieur entre le fournisseur et l'acheteur, les pratiques du marché suivantes :

1° l'acheteur achète ses produits au fournisseur à un prix inférieur à ses coûts de production. Pour l'application de ce point, sont pris en compte les coûts de production au moment de l'achat des produits.

Lorsque la vente porte sur un produit pour lequel un indice de coûts de production a été validé au sein d'une organisation de branche reconnue au sens de l'article 157 du règlement (UE) n° 1308/2013 du Parlement européen et du Conseil du 17 décembre 2013 portant organisation commune des marchés dans le secteur des produits agricoles et abrogeant les règlements (CEE) n° 922/72, (CEE) n° 234/79, (CE) n° 1037/2001 et (CE) n° 1234/2007, à laquelle l'acheteur et le vendeur sont affiliés, cet indice sert de référence pour établir les coûts de production.

Lorsqu'aucun indice de coûts de production n'a été validé au sein d'une organisation de branche reconnue ou lorsque soit l'acheteur, soit le fournisseur, soit les deux ne sont pas affiliés à une organisation de branche reconnue, les coûts de production sont déterminés sur une base individuelle.

2° de weigering door één van de partijen om het contract opnieuw te onderhandelen wanneer een verandering van omstandigheden zich voordoet, die ontoerekenbaar is aan de partijen bij het contract en die onvoorzienbaar was bij het sluiten van het contract, die de uitvoering van het contract buitensporig bezwarend maakt zodat de uitvoering ervan redelijkerwijze niet langer kan worden geëist.

Art. 4. Dit besluit treedt in werking op de eerste dag van de derde maand na die waarin het is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* voor de leveringsovereenkomsten gesloten, hernieuwd of gewijzigd na deze datum.

Art. 5. De leveringsovereenkomsten die vóór de datum van bekendmaking van dit besluit zijn gesloten, moeten binnen zes maanden na deze datum in overeenstemming worden gebracht met dit besluit.

Art. 6. De minister bevoegd voor Economie, de minister bevoegd voor Middenstand en de minister bevoegd voor Landbouw zijn, ieder wat hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, 4 juli 2024.

FILIP

Van Koningswege :

De Minister van Economie,
P.-Y. DERMAGNE

De Minister van Middenstand en Landbouw,
D. CLARINVAL

2° le refus par une des parties de renégocier le contrat lorsqu'un changement de circonstances qui n'est pas imputable aux parties au contrat et qui était imprévisible lors de la conclusion du contrat rend excessivement onéreuse l'exécution du contrat de sorte qu'elle ne peut être raisonnablement exigée.

Art. 4. Le présent arrêté entre en vigueur le premier jour du troisième mois qui suit celui de sa publication au *Moniteur belge* pour les accords de fourniture conclus, renouvelés ou modifiés après cette date.

Art. 5. Les accords de fourniture conclus avant la date d'entrée en vigueur du présent arrêté, sont mis en conformité avec le présent royal dans un délai de six mois à compter de cette date.

Art. 6. Le ministre qui a l'Economie dans ses attributions, le ministre qui a les Classes moyennes dans ses attributions et le ministre qui a l'Agriculture dans ses attributions sont chargés, chacun en ce qui le concerne, de l'exécution du présent arrêté.

Donné à Bruxelles, le 4 juillet 2024.

PHILIPPE

Par le Roi :

Le Ministre de l'Economie,
P.-Y. DERMAGNE

Le Ministre des Classes moyennes et de l'Agriculture,
D. CLARINVAL

FEDERALE OVERHEIDSDIENST ECONOMIE,
K.M.O., MIDDENSTAND EN ENERGIE

[C – 2024/007447]

17 JULI 2024. — Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 december 2022 houdende de basisbankdienst voor ondernemingen

FILIP, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Gelet op de Grondwet, artikel 108;

Gelet op het Wetboek van economisch recht, de artikelen VII.59/4, § 3, vierde lid, ingevoegd bij de wet van 8 november 2020 en vervangen bij de wet van 3 mei 2024, VII.59/4, § 5, vijfde lid, ingevoegd bij de wet van 8 november 2020 en gewijzigd bij de wetten van 25 september 2022 en 3 mei 2024, en VII.59/5, vierde lid, ingevoegd bij de wet van 3 mei 2024;

Gelet op de wet van 3 mei 2024 houdende diverse bepalingen inzake economie, artikel 94;

Gelet op het koninklijk besluit van 16 december 2022 houdende de basisbankdienst voor ondernemingen;

Gelet op het advies van de inspecteur van Financiën, gegeven op 23 april 2024;

Gelet op de akkoordbevinding van de Staatssecretaris voor Begroting, d.d. 2 mei 2024;

Gelet op het advies 76.558/1 van de Raad van State, gegeven op 20 juni 2024, met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat artikel VII.59/4, § 2, tweede lid, van het Wetboek van economisch recht de mogelijkheid voorziet de basisbankdienst, voor de diensten bedoeld in artikel I.9, 1°, c), en op verzoek van de onderneming of de diplomatieke zending, naast in Amerikaanse dollar ook in andere valuta aan te bieden;

Overwegende dat artikel VII.59/4, § 5, vierde lid, de Koning machtigt om bijkomende voorwaarden of beperkingen op te leggen die nodig zijn om de specifieke risico's eigen aan betalingen in andere valuta te beperken;

Overwegende dat artikel VII.59/4, § 3, vierde lid, van het Wetboek van economisch recht de Koning machtigt om weigeringsgronden te bepalen in het kader van de versterking van de strijd tegen fraude, het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, alsook in het kader van het naleven van financiële sancties;

Overwegende dat de basisbankdienst-kamer over een gebonden bevoegdheid beschikt;

Overwegende dat een lijst van objectieve en eenduidige criteria moet worden vastgesteld;

SERVICE PUBLIC FEDERAL ECONOMIE,
P.M.E., CLASSES MOYENNES ET ENERGIE

[C – 2024/007447]

17 JUILLET 2024. — Arrêté royal modifiant l'arrêté royal du 16 décembre 2022 relatif au service bancaire de base pour les entreprises

PHILIPPE, Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, Salut.

Vu la Constitution, l'article 108 ;

Vu le Code de droit économique, les articles VII.59/4, § 3, alinéa 4, inséré par la loi du 8 novembre 2020 et remplacé par la loi du 3 mai 2024, VII.59/4, § 5, alinéa 5, inséré par la loi du 8 novembre 2020 et modifié par les lois du 25 septembre 2022 et du 3 mai 2024, et VII.59/5, alinéa 4, inséré par la loi du 3 mai 2024 ;

Vu la loi du 3 mai 2024 portant dispositions diverses en matière d'économie, l'article 94 ;

Vu l'arrêté royal du 16 décembre 2022 relatif au service bancaire de base pour les entreprises ;

Vu l'avis de l'Inspecteur des Finances, donné le 23 avril 2024 ;

Vu l'accord de la Secrétaire d'Etat au Budget, donné le 2 mai 2024 ;

Vu l'avis 76.558/1 du Conseil d'Etat, donné le 20 juin 2024, en application de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, des lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973 ;

Considérant que l'article VII.59/4, § 2, alinéa 2, du Code de droit économique prévoit la possibilité d'offrir le service bancaire de base, pour les services visés à l'article I.9, 1°, c), et à la demande de l'entreprise ou de la mission diplomatique, dans d'autres devises que le dollar américain ;

Considérant que l'article VII.59/4, § 5, alinéa 4, habilite le Roi à imposer les conditions ou restrictions supplémentaires nécessaires pour limiter les risques spécifiques inhérents aux paiements dans d'autres devises ;

Considérant que l'article VII.59/4, § 3, alinéa 4, du Code de droit économique habilite le Roi à déterminer des motifs de refus dans le cadre du renforcement de la lutte contre la fraude, le blanchiment de capitaux et le financement du terrorisme, ainsi que dans le cadre du respect des sanctions financières ;

Considérant que la Chambre du service bancaire de base dispose d'un pouvoir limité ;

Considérant qu'il convient d'établir une liste de critères objectifs et univoques ;